

კრაზანები

მოქმედი პირნი

სოსია.

ქსანთია.

ბდელიკლეონი.

ფილოკლეონი.

მოხუც კრაზანათა გუნდი.

ბიჭი.

ძადლი.

მეინახე.

პურის გამყიდველი ქალი.

ბრალმდებელი.

ფლექტისტი ქალი.

ქერეფონტი.

მომჩივანი.

მოწმე.

მონები.

კარკინეს ვაჟები.

} უსიტყვოდ.

პროლოგი

ორქესტრას სიღრმეში დგას ფილოკლეონის სახლი; სახურავს სანადირო ბადე აქვს შემოხვეული. კარის ორივე მხარეს სძინავთ მსახურებს: ს ო ს ი ა ს ა და ქ ს ა ნ თ ი ა ს. სახურავზე სძინავს ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ს.

ს ო ს ი ა

(იღვიძებს)

ეი, შენ, რა მოგდის, საბრალო ქსანთია?

ქ ს ა ნ თ ი ა

ღამის ცვლის შეწყვეტის შესწავლას ვაპირებ.

ს ო ს ი ა

მაშ, ფერდებს მოუტან დიდ უბედურებას.

არ გახსოვს, თუ როგორ ნადირს ვყარაულობთ?

ქ ს ა ნ თ ი ა

5 მიღშიაც არ მაცლი მაგის დავიწყებას?

ს ო ს ი ა

მაშ, მიდი, გარეკე. ჩვენს შორის დარჩეს და მილის სიტკბოება მეც მაწევს თვალებზე.

(რული ეკიდება)

ქ ს ა ნ თ ი ა

(იღვიძებს და სოსიას უყვირის)

რას შვრები, გაგიჟდი თუ გაკორიბანტდი?

ს ო ს ი ა

ძილი მომეკიდა საბაძიოსისგან.

ქ ს ა ნ თ ი ა

10 ეტყობა, პატივს სცემ იმავ საბაძიოსს, რომელსაც მეც ვიცნობ; ახლახან დამეცა თავისჩამქინდვრელი ძილი სპარსელივით და ვნახე სიზმარი სწორედ საოცარი.

ს ო ს ი ა

მეც ვნახე ისეთი, – უწინ არც მინახავს.

15 ჯერ შენსას მოჰყევი.

ქ ს ა ნ თ ი ა

მესიზმრა არწივი

დიდი, ჩამოფრინდა თითქოს აგორაზე
და ბასრი ჭანგებით ფარი მოიტაცა
სპილენძით ნაჭედი და ცისკენ წაიღო,
მერმე კი დააგდო ფარი კლეონიმემ.

ს ო ს ი ა

20 ოჰ, ეს კლეონიმე ხომ გამოცანაა!

ვინმეს შეუძლია, სუფრაზე იკითხოს,
«ერთი ცხოველია, მიწაზეც დააგდო,
ცაშიც და ზღვაშიაც ფარი, ვინ იქნება?»

ქ ს ა ნ თ ი ა

ვაიმე, მითხარი, რა უბედურებას

25 მომიტანს ასეთი სიზმარი?

ს ო ს ი ა

ნუ ლელავ,

ცუდი არაფერი მოხდება, ღმერთმანი.

ქ ს ა ნ თ ი ა

სასტიკი რამაა, კაცი რომ იარაღს
დააგდებს! შენიც თქვი.

ს ო ს ი ა

დიდი სიზმარია

და სულ სახელმწიფოს ხომალდს შეეხება.

ქ ს ა ნ თ ი ა

30 სასწრაფოდ მოჰყევი მაგ ამბის ხერხემალს.

ს ო ს ი ა

ჯერ იყო, მეზმანა, რომ პნიქსზე ვიყავი,
ცხვრები დამსხდარიყვნენ და კრებას მართავდნენ,
ჯოხები ეკავათ, ეცვათ ლაზადები;
მერმე დამესიზმრა, ცხვრებს სიტყვით მიმართა

35 ყოველთა შთამნთქმელმა ვეშაპმა, რომელსაც

ცეცხლმოკიდებული ღორის ხმა აღმოხდა.

ქსანთია

ტყუი!

სოსია

რა, რა მოხდა?

ქსანთია

შეწყვიტე, არა თქვა!

ამყრალდა სიზმარი დამპალი ტყავივით!

სოსია

მერმე საზიზღარმა ვეშაპმა სასწორით

⁴⁰ ქონი აგვიწონა ხარისა.

ქსანთია

ვაიმე!

ცდილობს საზიზღარი, ხალხი გაგვითიშოს.

სოსია

მერმე დამესიზმრა მის ახლოს თეორე,

მიწაზე იჯდა და ყორნის თავს არხევდა;

აქ ალკიბიადემ ენა მომიჩლიქა,

⁴⁵ «ველ ხედავ, თეოლეს ყოლანის თავი აქვს».

ქსანთია

სწორად მოუჩლიქავს ეს ალკიბიადეს.

სოსია

განა უცნაური არ არის, თეორე

ყორნად რომ ქცეულა?

ქსანთია

კარგია.

სოსია

ეს როგორ?

ქსანთია

კაცად არ ვარგოდა, ყორნად გადაიქცა.

⁵⁰ ეს ხომ მიგვანიშნებს, რომ ამაღლებული ჩვენ აქ დაგვტოვებს და გასწევს ყორნებისკენ.

სო ს ი ა

და ახლა არ მოგცემ ორ ობოლს, ძვირფასო,
სიზმარი რომ ასე სწორად ამიხსენი?

ქ ს ა ნ თ ი ა

(მაყურებელს)

ზარემ მაყურებელს მოვუთხრობ ამ ამბავს.

55 ჯერ კი, შესავლისთვის, ორ სიტყვას ვიტყვოდი:

რაიმე დიდ ამბავს ჩემგან არ ელოდოთ,
ანდა მეგარიდან მოპარულ ხუმრობებს;
ჩვენთან არ იქნება გოდრებით კაკლების
მაყურებლებისთვის მსროლელი მონები

60 და არც უსადილოდ შთენილი ჰერაკლე,
არც გამწარებული ისევ ევრიპიდე
და თუკი კლეონი გაბრწყინდა, ამისთვის
ამ კაცს მიტოტოსში არ ავზელთ ხელახლა.

ჩვენ გვაქვს გონივრული პატარა ამბავი,

65 მაყურებლისათვის კარგად გასაგები,
არა ტეტიური, – ბრძნული კომედია.

ჩვენა ვართ მონები, გვყავს დიდი ბატონი,
აგერ, სახურავზე რომ ძინავს, ისაა.

ჩვენ ახლა მამამისს უნდა ვუდარაჯოთ –

70 შინ გვყავს ჩაკეტილი და გარეთ არ ვუშვებთ.

იმ კაცს უცნაური სენი სჭირს, რომელსაც
ვერავინ მიხვდება, ეჭვსაც ვერ აიღებს,
ჩვენგან თუ გაიგებს, მაშ, გამოიცანით.

(თითოთ მიანიშნებს მაყურებლებზე)

აჰა, ამინია, პროპანეს ძე ამბობს,

75 კამათლის ტყვეაო; არ არის მართალი,
საკუთარ მაგალითს ეყრდნობა, ღმერთმანი,
თუმცა «ტყვეობაში» არის დასაწყისი.

აი, ეუბნება სოსია დერიკლეს,

სასმელის ტყვეაო; როგორ გეკადრებათ?!

80 – ეგ პატიოსანი კაცების სენია.

აგერ, ნიკოსტრატე ამბობს, რომ ნამდვილად
აწუხებს ბერიკაცს სტუმრის სიყვარული.

არა, ნიკოსტრატე, ძაღლზე დავიფიცებ,
სტუმრის სიყვარულით არ გადარეულა.

85 ამოდ ირჯებით, თქვენ ვერ გამოიცნობთ.

თუკი გსურთ, გაიგოთ, დადუმდით ყველანი,
თვითონ მოგახსენებთ, რა სენიც აწუხებთ:
ტყვეა სასამართლოს, მაგაზე გიჟდება,
მოსამართლეობა სულსაც ურჩევნია.

⁹⁰ და პირველ რიგში თუ ვერ დაჯდა, ქვითინებს.
ლამით ნატამალსაც ვერ ხედავს სიზმრისა:
თუ ოდნავ მოხუჭა თვალები, გონება
მაინც კლევსიდრასთან დაქრის ღამ-ღამობით;
თან კენჭის ჭერასაც ისე მიეჩვია,

⁹⁵ დილით რომ ადგება, თითებით თითქოსდა
ახალმთვარეობას მიუკმევს საკმეველს.
ღმერთმანი, რომ შეხვდეს სადმე დაწერილი
«ეს პერილამპეს ძეს, დემოსს გაუმარჯოს!»
მივა და მიაწერს: «კემოსს გაუმარჯოს!»

¹⁰⁰ სალამოს იყივლა მისმა მამალმა და
ძალიან გაბრაზდა, გვიან მალვიძებსო,
მოპასუხეთაგან ფული აიღოო.
ვახშამს რომ მორჩება, ემზადებს მოითხოვს,
პირდაპირ იქ მიდის და იქვე იძინებს,

¹⁰⁵ ბოძზე მიკრულია იქ ხამანწკასავით.
ბრაზით ანთებული ყველას გრძელ ხაზს უსვამს
და სახლში ბრუნდება ბოროტი ზუზუნით,
ფრჩხილები სულ ცვილით აქვს ამოვსებული.
ისე ეშინია, კენჭი არ დააკლდეს,

¹¹⁰ მთელი სანაპირო მოიწყო ოჯახში.
ასე ეწვალება... ჭკუას თუ ასწავლი,
სულ უფრო ცოფდება. ამიტომ ვდარაჯობთ,
ბოქლომით ჩავკეტეთ, რომ ვერ გამოვიდეს.
ეს მისი შვილი კი ამ სენს სულ ვერ იტანს.

¹¹⁵ ჯერ იყო, სიტყვებით ცდილობდა მოხუცის
ჭკუაზე მოყვანას, მამა, არ გინდაო
ეს მოსასხამიო; ხომ არ დაუჯერა!
მერმე კი განზანა... მაინც ვერ დაოკდა!
შემდეგ კი განწმინდა. ეს კიდევ წამოხტა,

¹²⁰ გავარდა და საქმის გარჩევა დაიწყო.
როცა ზიარებით ვერაფერს ვერ გახდა,
ეგინას მიადგა, მამა შეიპყრო და
ლამით დააწვინა ღმერთ ასკლეპიოსთან,
ის კი სასამართლოს კარებთან აღმოჩნდა.

¹²⁵ ეს იყო და შემდეგ აღარსად არ ვუშვებთ,
ის მაინც გამორბის წყლის სადინარიდან
და ნახვრეტებიდან; რაც ხვრელი ვიპოვეთ,
ყველა ამოვავსეთ მერმე ძველმანებით.

მაინც ვერ დაწყნარდა, ლურსმნები ჩაარჭო

¹³⁰ კედელში და გარეთ გამოსვლას ლამობდა.
ჩვენ წინა ოთახი ბადით გადავხურეთ
და ახლა ვდარაჯობთ, არ გამოგვეპაროს.

ფილოკლეონია მოხუცის სახელი,
ბდელიკლეონი კი – იმისი ვაჟისა,

¹³⁵ ზვიადმოფრუტუნე ზნის ბერიკაცია.

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

(იღვიძებს. სახურავიდან)

ქსანთია, სოსია, ხომ არ ჩაგეძინათ?

ქ ს ა ნ თ ი ა

ვაიმე!

ს ო ს ი ა

რა მოხდა?

ქ ს ა ნ თ ი ა

ბატონი იღვიძებს.

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

აბა, რომელიმემ აქ ამოირბინოს,
რადგან მამაჩემი სამზარეულოში

¹⁴⁰ თაგვივით დაძრწის და გასასვლელს დაეძებს,
ნახეთ, არ გამოძვრეს რამე ნახვრეტიდან.

(სოსია შინ შედის. ქსანთიას)

კარებს მიაწეჟი.

ქ ს ა ნ თ ი ა

ვაწვები, ბატონო.

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

ღმერთო, პოსეიდონ! საკვამურს შეხედეთ!

(საკვამურიდან თავს ამოჰყოფს ბდელიკლეონი)

შენ ეი, ვინა ხარ?

ფილოკლონი

კვამლი ვარ, მოვბოლავ.

ბდელიკლონი

¹⁴⁵ კვამლიო? რომელი შეშისა?

ფილოკლონი

ლეღვისა.

ბდელიკლონი

ღმერთმანი, ყველაზე მაგარი კვამლია.

ჩაბრუნდი ახლავე! აქ ხუფი სად არის?

გითხარი, ჩაბრუნდი!

(ხვრელს ხუფავს)

აქ მარგილს დავადებ,

ახლა კი სხვა ხრიკი მოძებნე რაიმე.

¹⁵⁰ არავინ არ არის ჩემსავით ბედკრული,

დღეიდან მიწოდეთ მე ვაჟი კვამლისა.

ქსანთია

აჰა, კარს აწვება.

ბდელიკლონი

მაგრად მიეყრდენი,

კარგად, ვაჟკაცურად! ახლავე ჩამოვალ.

საკეტს უთვალთვალე, ბოქლომს უდარაჯე,

¹⁵⁵ უფრთხილდი, უეცრად რაზა არ გადადრღნას.

ფილოკლონი

(კარს უკან)

ნეტავი, რას ფიქრობთ, გარეთ რომ არ მიშვებთ,

ხომ გადაურჩება სასჯელს დრაკონტიდე!

ქსანთია

რა, ვერ გადაიტან ამას?

ფილოკლონი

ვერასოდეს!

დელფოს სამისნოს რომ მივმართე, მიბრძანეს,

¹⁶⁰ თუკი გადაგირჩა ვინმე, გახმებო.

ქ ს ა ნ თ ი ა

მფარველო აპოლონ, რა ორაკულია!

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

მოდ, გვედრები, გამიშვი, არ გავსკდე!

ქ ს ა ნ თ ი ა

ვფიცავ პოსეიდონს, არა, ფილოკლეონ!

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

ამ ბადეს, იცოდე, კბილებით გადავღრღნი!

ქ ს ა ნ თ ი ა

¹⁶⁵ სადა გაქვს კბილები?

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

ვაი მე უბედურს!

როგორ ჩაგაძაღლო? მომეცით მახვილი,
ანდა მოსამართლის სასჯელის ფირფიტა.

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

(შემოდის)

კიდევ ბოროტებას აპირებს ეს კაცი!

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

¹⁷⁰ ო, არა, ღმერთმანი. მინდა, რომ გავყიდო
ვირი, მივაყიდო თავისი კურტანიც, –
ახალი მთვარეა.

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

ერთი ეს მითხარი,

თვითონ ვერ გავყიდი?

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

ჩემსავით ვერ შეძლებ.

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

ღმერთმანი, უკეთაც.

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

მაშ, გამოიყვანე.

ქ ს ა ნ თ ი ა

რა ჩანაფიქრია, რა ეშმაკობაა

¹⁷⁵ თავის დასახსნელად!

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

ფეხი არ ჩაუვა,

რაკი მივუხვდით და სიფხიზლეს არ ვკარგავთ.

მე ახლა შევალ და ვირსაც გამოვიყვან,

რათა ბერიკაცი ისევ არ გამოძვრეს.

(შედის და გამოჰყავს მოყროყინე ვირი)

ნეტავ რას ყროყინებ? არ გინდა, გაგყიდო?

¹⁸⁰ იარე! რას ხვნიეში, შემთხვევით ოდისევესს

ხომ არ დაატარებ?

ქ ს ა ნ თ ი ა

ღმერთმანი, ატარებს

ვიღაცას, ქვემოდან მალულად დაკიდულს.

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

(იხრება)

რას ამბობ? შევხედო! ეს კიდევ რაღაა?

ვინა ხარ, მითხარი!

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

«არვინ» ვარ, ღმერთმანი.

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

¹⁸⁵ არვინ? სადაური?

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

ითაკეს მკვიდრი ვარ.

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

შენ, «არვინ», იცოდე, არვინ გაგახარებს!

(ქსანთიას)

სწრაფად შეათრიე. ეს უსაზიზღრესი

ვირს როგორ შეუძვრა, რომ გაპარულიყო!

ეს გაფუჭებული, მართლა ვირიშვილი!

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

¹⁹⁰ ნებით არ გამიშვებთ? ბრძოლას გაგიმართავთ.

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

მაინც რას გვიჩივი?

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

რას? – «ვირის ჩრდილობას».

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

თაღლითი კაცი ხარ, ვირი და თავხედი!

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

ეს მე ვარ თაღლითი? მე საუკეთესო
ვაჟკაცი გახლავარ! თვითონვე მიხვდები,
¹⁹⁵ როდესაც მიიღებ ჩემს მემკვიდრეობას.

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

(ქსანთიას)

ეს ვირიც, ის ვირიც ერთად შეათრიე.

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

მოსამართლეებო, კლეონ, მომეშველეთ!

ქსანთია ბერიკაცის სახლში შეათრევს და სწრაფად ბრუნდება.

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

(ფილოკლეონს)

შიგნიდან იყვირე, კარი ჩაგიკეტე.

(ქსანთიას)

ახლა ამ კარებთან ქვები დაუყარე,
²⁰⁰ რაზაც ჩარაზე და ბოქლომიც დაადე,
ამ მორზე ზემოდან კასრიც ჩამოადე,
მიდი, მოაგორე.

ქ ს ა ნ თ ი ა

(კარებთან საქმიანობს)

ვაი მე უბედურს!

საიდან დამეცა თავზე ეს ნაგავი?

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

თავვი იქნებოდა ზემოდან.

ქ ს ა ნ თ ი ა

თავვიო?

205 საიდან?

(ზემოთ იხედება)

ღმერთმანი, ზემოთ არ ამბვრალა?!
კრამიტზე შემჯდარა ჩვენი მოსამართლე!

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

კაცი კი არა და ბელურა ყოფილა!
ახლა გაფრინდება, ბადე სად აგდია?
ქმ, უკან, ქმ, ქმ, ქმ!

(ბერიკაცი ქრება)

ღმერთმანი, მერჩივნა,

210 სხვისთვის მედარაჯა, თუნდაც სკიონესთვის.

ქ ს ა ნ თ ი ა

ახლა კი, მას შემდეგ, რაც ის გავაძვევთ
და მტკიცედ დავრწმუნდით, რომ ვერ გაგვექცევა,
თუნდ წვეთი ძილისა ვერ დავიმსახურეთ?

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

მერმე, საძაგელო, ახლავე არ მოვლენ

215 მოსამართლეები, რომ გარეთ მოუხმონ
მამაჩემს?

ქ ს ა ნ თ ი ა

რას ამბობ, არც გათენებულა!

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

ღმერთმანი, დღეს კიდევ გვიან გაიღვიძეს,
სულ შუალამისას იცოდნენ გამოსვლა,
ლამპრებს მოათრევდნენ და ძლივს ღიღინებდნენ

220 სიღონოსამოფრინიქოსიმღერებს,
მაგით მოუხმობდნენ.

ქ ს ა ნ თ ი ა

საჭირო თუ იქნა,

მამინვე ხელს ვტაცებ ამ ქვებს და დავუშენ.

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

არა, საძაგელო, ამ ბერიკაცების
ტომს ვინ განარისხებს, ბუდეს კრაზანების!

225 წელსქვემოთ ჰკიდიათ ნესტარი და იმით

მწარედ დაგნესტრავენ; ხტიან, ეცემიან
ისე დაუნდობლად, როგორც ნაპერწკლები.

ქ ს ა ნ თ ი ა

დარდი ნუ გექნება, ქვები აქ მქონდეს და
მაგ მოსამართლეებს დავუშლი ბუდეებს.

მსახურებსა და ბდელიკლეონს კარებთან ძინავთ. ჩნდება გრძელ მოსასხამებში
გახვეული, ხელჯობიანი ბერიკაცების გუნდი. მათ მოჰყვებიან ბიჭები, რომლებსაც
ოდნავ მბჟუტავი ჩირაღდნები მოაქვთ.

პაროდოსი

კ ო რ ი ფ ე ო ს ი

²³⁰ ნუ დაყოვნდები, კომია, სწრაფად იარე, მძლავრად.

ძალლის ქამარი იყავი, არ ყოვნდებოდი უწინ,
ახლა კი ისე დაეცი, რომ ქარინადეც გასწრებს.

თანამოსამართლეთაგან საუკეთესო ხალხო,
სად არის სტრიმოდორე და ევერგიდე და ქაბეს?

²³⁵ აქა ვართ, ვინც კი გადავრჩით იმ სიყმაწვილის შემდეგ,
როდესაც ბიზანტიონში ერთად ვიყავით ყველა.

გახსოვს, მე და შენ მცველებად რომ დაგვაყენეს ღამით
და მეფუნთუშეს მოვპარეთ ერთი ნახმარი ქვიჯა,
მერმე დავჩხეთ და იგი მწვანილთან ერთად ვხარშეთ?

²⁴⁰ აბა, ვიჩქაროთ, კაცებო, რადგან ლაქესის საქმე
ირჩევს, თურმე ჰქონია მთელი სკა ფულით სავსე.

გუშინ ხომ ჩვენმა მფარველმა კლეონმა გვითხრა, დროზე
მოვსულიყავით, გვექონოდა სამი დლისათვის ბრაზი,
რომ მისი უსამართლობა მძიმედ დავსაჯოთ. აბა,

²⁴⁵ ვიჩქაროთ, ჩემო ტოლებო, არ დაგვათენდეს თავზე.
ვიაროთ, ყველა კუნჭული კი გავანათოთ ლამპრით,
არ წამოვედოთ რაიმეს, არ მოვიტეხოთ ფეხი.

ბ ი ჭ ი

მამიკო, მამა, გუბეა! ფრთხილად, არ ჩავარდე!

კ ო რ ი ფ ე ო ს ი

ფიჩხი აიღე, ნაწვისი ლამპარს მოაცილე.

ბ ი ჭ ი

²⁵⁰ ფიჩხი რად მინდა? თითითაც კარგად მოვაცილებ.

კორიფეოსი

ეს ვინ გასწავლა, თითებით ფითილს შეეხო?
ისედაც ძლივს გვიშოვია ზეთი, უგუნურო!
შენ ალბათ ზეთის სიმვირე სულ არ გენადვლება!
(ცემს)

ბიჭი

ღმერთმანი, ისევ მუშტებით ჭკუას თუ გვასწავლით,
²⁵⁵ ჩავაქრობთ ლამპრებს, სახლში მარტონი დაბრუნდებით;
თქვენ სიბნელეში დაგტოვებთ, იარეთ უჩვენოდ
ერთი გუბეც არ გამოგრჩეთ, თქვე ყურყუმელებო.

კორიფეოსი

ცემა არ უნდა გიკვირდეს, უკეთესებსაც ვსჯი.
ოჰ, ლიამპალი შემომხვდა და ფეხი ჩავკარი.
(ათვალიერებს)

²⁶⁰ კიდეც ოთხი დღე იწვიმებს, უფალი წყალს ისევ
ჩამოღვრის აუცილებლად, კი, წვიმა იქნება.
იმიტომაა ლამპრებზე ეს სოკოს ნამწვისი:
თუ დაინახე, იცოდე, რომ წვიმა იქნება.
თუმცა ნაყოფსაც სჭირდება, ადრე არ დამწიფდეს,
²⁶⁵ წვიმა უხდება, წვიმა და ნელი ბორეასი.
(უახლოვდება ფილოკლეონის სახლს)

ეს მოსამართლე სად არის, ამ სახლში რომ ცხოვრობს?
ნეტავ, რატომ არ გამოდის ჩვენი გუნდისაკენ?
უწინ ხომ დამახეზავ კი არ დასჭირდებოდა,
პირველი გამოდიოდა, რამეს ფრინიქედან
²⁷⁰ სჭექდა, სიმღერა უყვარდა. აქ დავდგეთ, კაცებო
და მას სიმღერით მოვუხმოთ, იქნებ გაიგონოს
ჩვენი სიმღერა, გამოვიდეს, იქნებ, შინიდან.

პირველი ნახევარგუნდი

³ სტრ. ნეტავ რა მოხდა, ბერიკაცი რატომ არა ჩანს ამ
კარების წინ,
რატომ არ გვპასუხობს?
თუ ემზადები დაკარგა,
²⁷⁵ ან სიბნელეში წაიქცა
და მოიტეხა ფეხი?
ბერიკაცია, ვინ იცის,
სულ გაუსივდა კიდეც!

თიქარი აქვს იქნებ?

ის ხომ ყველაზე სასტიკი იყო ჩვენში:

ვერ მოალობდა ვერავინ,
ვინმე თუ შეევედრებოდა,
თვალს შეავლებდა, ეტყოდა,

²⁸⁰ «ტყუილად წყალს ნუ ნაყავ».

მ ე ო რ ე ნ ა ხ ე ვ ა რ გ უ ნ დ ი

³ ანტ. ეს გუმინდელი ბრალდებულის საქმის გულისთვის ხომ
არ იქნება,

ნეტავი, ნაწყენი?

მოგვატყუა და დაგვიძვრა,

ათენის მეგობარი ვარ,

დამსახურება მაქვსო.

ალბათ, ამაზე გამწარდა,

ეგ ხომ ისეთი კაცია,

²⁸⁵ სულ აუწევდა სიცხე.

აბა, ძვირფასო, ნულარ იდარდებ მაგას,

საკუთარ თავსაც ნუ შეჭამ –

დიდი ვინმეა მოსული,

ბრწყინვალე ბრალდებულია.

თრაკის საქმე ხომ გახსოვს?

ეს ჩავსვით თიხის ქვაბში.

(ფილოკლოონი არ ჩანს)

კ ო რ ი ფ ე ო ს ი

²⁹⁰ მიდი, იარე, ბიჭო.

ბ ი ჭ ი

³³ სტრ. მერმე, მომისმენ, მამიკო,

რამე რომ გთხოვო, ძვირფასო?

კ ო რ ი ფ ე ო ს ი

მოგისმენ, ჩემო ბიჭუნავ,

შენ, ალბათ, გინდა რაიმე

²⁹⁵ გიყიდო, მგონი, მიგიხვდი,

რა, სათამაშო კოჭები?

ბ ი ჭ ი

ლელვის ჩირს ხომ ვერ მიყიდი?

უკეთესია.

კორიფეოსი

ო, არა,
მაგას ვერაფრით გიყიდი.

ბიჭი

ღმერთმანი, მაშინ არ გამოგყვებით აწი.

კორიფეოსი

³⁰⁰ ძვირფასო, ამ ჩემი გასამრჯელოთი
თვითონ ძლივს მიდგას სული,
ფქვილი და შეშა მიჭირს და
საიდან მოგცემ ლელვს?

ბიჭი

^{33 ანტ.} აბა, მამიკო, მითხარი,
არქონტმა სასამართლო რომ
³⁰⁵ აღარ დანიშნოს, საიდან
უნდა ვიშოვოთ საუზმე?
თუ არის რამე იმედი,
მშვირები რომ არ დავრჩეთ?

კორიფეოსი

რა გამახსენე! ვაიმე,
³¹⁰ აღარც კი ვიცი, ღმერთმანი,
რანაირია სადილი.

ბიჭი

დედავ, ძვირფასო, შენ ამისათვის მშობე?

კორიფეოსი

არ ამაცილებ, ღმერთო, ამ საზრუნავს?

ბიჭი

ჩემო ქისავ, ცარიელო ქისავ!

კორიფეოსი და ბიჭი

³¹⁵ კვნესალა დაგვრჩა, ვაიმე!

ფილოკლეონი

(ფანჯარაში გამოჩნდება)

გული მაწუხებს, ძმებო!

დიდი ხანია, გისმენთ

ამ ნახვრეტიდან.

ო, ველარ ვმღერი,

რა ვენა უბედურმა?

მყარაულობენ, რადგანაც

³²⁰ კარგა ხანია, წამოსვლა

მინდა, რომ სასამართლოში

ვინმეს მოვუკლა გული.

ყოვლადძლიერო ზევსო,

ღმერთო, უმაღვე კვამლად მაქციე

³²⁵ ან პროქსენიდეს, ან სელოსის

ვაჟად, ცრუვაზი რომაა.

გთხოვ, ეს სიკეთე მიყო,

მაცილო ტანჯვა.

ნუ გამაწამებ, ელვით დამფერფლე,

³³⁰ მერმე ამიღე, სული შთამბერე,

ძმრიან მარილწყალში ჩამაგდე.

ან კენჭად მაქციე, რომლითაც

ჩვენში ხმებს ითვლიან.

პ ი რ ვ ე ლ ი ნ ა ხ ე ვ ა რ გ უ ნ დ ი

³³³ სტრ. ვინ არის, რომ გაკავებს,

ჩაგიკეტა კარები?

³³⁵ შენს მეგობრებს გვითხარი.

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

ვინ არის და ჩემი ვაჟი. ოღონდ თქვენ არ იყვიროთ,

აქ ბრძანდება, ახლა ძინავს, ჩუმად ილაპარაკეთ.

კ ო რ ი ფ ე ო ს ი

რა მიზეზი მოუნახავს, ამას როგორ გიბედავს?

რაო, რა თქვა?

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

³⁴⁰ ნებას არ მრთავს, ბოროტება ჩავიდინო, სანაცვლოდ

მზადაა, რომ მაქეიფოს, მე რა მექეიფება!

პ ი რ ვ ე ლ ი ნ ა ხ ე ვ ა რ გ უ ნ დ ი

(მუშტით ემუქრება მძინარე ბდელიკლეონს)

არა, როგორ გაბედა ამ

დემოლოგოკლეონმა?!

³⁴³ ალბათ, ყმაწვილკაცებზე

მოახსენე სიმართლე?

ამას ვერ გაგიბედავდა,

³⁴⁵ შეთქმული რომ არ იყოს.

კო რ ი ფ ე ო ს ი

მაშ, ამის შემდეგ დროა, ეძებო რამე ახალი აზრი, ძვირფასო,
რაიმე ხერხი, რომელიც ახლა საპყრობილედან გამოგვიყვანდა.

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

რა მოვიფიქრო ახლა ასეთი? თქვენც იფიქრეთ, მეც ხელს

არ დავაკლებ,

ისე დიდია ჩემი სურვილი, რომ ფირფიტებთან მოვხვდე ამ დილას.

კო რ ი ფ ე ო ს ი

³⁵⁰ როგორ, არ არის რაიმე ხვრელი, რომ გაგებურდა იგი შიგნიდან?
მერმე იოლად გამოძვრებოდი რამე ძონძებში ოდისევსივით.

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

დაგმანულია ხვრელი ყოველი, ასე რომ კოლოც ვერ გამოძვრება,
რადაც სხვა უნდა ვეძებოთ ახლა, ხვრელზე აღარ ღირს ფიქრი,
ძვირფასო.

კო რ ი ფ ე ო ს ი

მაშ გაიხსენე, ლაშქრად ვიყავით, შამფურები რომ ავწაპნეთ,

შემდეგ

³⁵⁵ როგორ გადმოხტი კედელზე სწრაფად, როცა ნაქსოსი ავიღეთ,
გახსოვს?

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

როგორ არ მახსოვს! მაგრამ გაიგე, ახლა ხომ სულ სხვა ვითარებაა,
მაშინ ჭაბუკი ვიყავი, ძალაც მქონდა, ქურდობაც შემემლო მაშინ

და არც არავინ მყარაულობდა,

კარგად დავრბოდი, ახლა სულ სხვაა,

³⁶⁰ გასასვლელები გაჭედილია,

იარაღშია ჩამჯდარი ხალხი,

ამათგან ორნი დგანან კარებთან,

თითქოს კვერნა ვარ, ხორცი ავწაპნე,

³⁶⁴ ისე მელიან იქ შამფურებით.

მ ე ო რ ე ნ ა ხ ე ვ ა რ გ უ ნ დ ი

³⁶³ ანტ. არა, ჩემო ფუტკარო,

მოიფიქრე რაიმე,

უკვე დილა თენდება.

ფილოკლეონი

სხვას მე რაღას მოვიფიქრებ, ზადე უნდა გადავღრღნა,
დიქტინამ კი მაპატიოს მერმე ზადის ამბავი.

კორიფეოსი

დიადია კაცი, როცა ელტვის თავისუფლებას!

³⁷⁰ ყბა შემართე!

ფილოკლეონი

(ზადეს ღრღნის)

გადაღრღნილი გახლავთ ზადე, ხმა, ხმა არ გამაგონოთ,
ფრთხილად, ფრთხილად, ბდელიკლეონს უცებ
არ გაელვიძოს.

მეორე ნახევარგუნდი

ნურაფრის ნუ გეშინია,

ამ კაცმა თუ გაიღვიძა,

³⁷⁵ საკუთარ გულს ვაკბენინებ,

მერმე მაგრად ვარბენინებ, –

დააფასოს ღმერთების

გადაწყვეტილებები.

კორიფეოსი

³⁸⁰ მაშ, დაამაგრე თოკი სარკმელზე და ჩამოეშვი ამ თოკით მერმე,
დიოპიტესის სულით აღივსე და განიდევნე სულიდან შიში.

ფილოკლეონი

მაშინ რას იზამთ, რომ გაგვიგონ და თევზივით მაღლა

ამაპრწიალონ,

შინ რომ ძაღლივით შემაგდონ, მაშინ რას იზამთ-მეთქი?

ესეც მითხარით!

კორიფეოსი

გეტყვით: დაგიცავთ და მუხისმაგვარ სულს გამოვიხმოთ

მერმე ყველანი,

შენ რომ ვერავინ ვედარ შეგიპყროს, აი, რას ვიზამთ,

ასე ვიტყოდით.

ფილოკლონი

³⁸⁵ დაგიჯერებთ და ჩამოვეშვები, მაგრამ რაიმე თუ მომივიდა,
თქვენ წამიყვანეთ, სასამართლოსთან დამასვენეთ და
იქ დამიტირეთ.

კორიფეოსი

შენ ნურაფრისა ნუ გეშინია და გაბედულად ჩამოდი ახლა,
მაგრამ მანამდე ჩვენს მამისეულ ღმერთებზე მაინც უნდა ილოცო.

ფილოკლონი

³⁹⁰ მეუფე ლიკოს, ო, მეზობელო, გმირო, ჩემსავით რომ გიხარია
სასამართლოში ჩივილი მუდამ და ბრალდებულთა
მწარე ცრემლები.
აქაც ცრემლების ხათრით დასახლდი, მათი სიმწარის
დანახვა გიყვარს,
ერთადერთი ხარ გმირებში, ვისაც მტირალის გვერდით
ყოფნა გახარებს,
შემიწყალე და მიხსენი ახლა მე, მეზობელი შენი, სანაცვლოდ
შენს წნულ ღობესთან არ მოვშარდავ და მეტიც, ჰაერსაც
არ გაგიფუჭებ.

ბდელიკლონს ეღვიძება.

ბდელიკლონი
(ქსანთიას უყვირის)

³⁹⁵ ნუ გძინავს!

ქსანთია
რაო?

ბდელიკლონი
რაღაც ხმა მესმის.

ხომ არ მიძვრება?

ქსანთია
ო, არა, ჩადის,
თოკზე ჰკიდია.

ბდელიკლონი
(ფილოკლონს მივარდება)
უსაზიზღრესო!

(ქსანთიას)

მეორე მხრიდან შტოები ურტყი,
უკანვე აძვრეს ნაცემ-ნაგვემი.

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი ქვემოდან უბიძგებს, ქსანთია ზემოდან ურტყამს.

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

⁴⁰⁰ წელს სასამართლო ვისაც გექნებათ,
მიშველეთ, ქერემონ და ფერედიპნე!
მიხსენით, თორემ შინ შემათრევენ.
(თოკს ხელს უშვებს და მიწაზე ხტება)

კ ო რ ი ფ ე ო ს ი

³ სტრ. რას ვაყოვნებთ, რას ვაყოვნებთ?! რისხვა გამოვაჩინოთ,
⁴⁰⁵ რისხვა უუსაშინლესი, გვაცოფებენ კრაზანებს!

პ ი რ ვ ე ლ ი ნ ა ხ ე ვ ა რ გ უ ნ დ ი

აბა იგი, აბა იგი,
მრისხანების ნესტარი მოვამზადოთ უბასრესი.
(მოსასხამებს იხდიან და ნესტრებს გამოაჩენენ. ბიჭებს)
უსწრაფესად შეაგროვეთ ჩვენი მოსასხამები და
გაიქეცით, ეს ამბავი მიუტანეთ კლეონს.

⁴¹⁰ უთხარით, რომ წამოვიდეს
მოლალატე დაგვისაჯოს,
სიკვდილი აქვს მისასჯელი,
რადგან სიტყვა შემოაქვს,
სასამართლო არ არისო საჭირო.

ბავშვები მოსასხამებს იღებენ და გარბიან.

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

⁴¹⁵ მომისმინეთ, ძვირფასებო და შეწყვიტეთ ყვირილი.

კ ო რ ი ფ ე ო ს ი

არა, ზეცას გავაგონებთ.

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

მაინც არ გამოვუშვებ!

კ ო რ ი ფ ე ო ს ი

ეს ხომ საშინელებაა, ცხადი ტირანიაა!

პირველი ნახევარგუნდი

ქალაქო და თეორევ, ღმერთთათვის საძულველო,
სხვებო, წინ რომ მიგვიძღვით, მლიქვნელებო, ქურდებო!

ქსანთია

420 რა ნესტრები ჰკიდიათ, ველარ ხედავ, ბატონო?

ბდელიკლეონი

სწორედ მაგით დამიღუპეს გორგიასის ფილიპე.

კორიფეოსი

შენაც ამით გაგამწარებთ! მიტრიალდით ყველანი
და ნესტრები წამოსწიეთ, მერმე თავზე დავესხათ,
ბრაზითა და რისხვით სავსე, შეკრულები მძვინვარედ,

425 რომ გაიგოს, კრაზანების გუნდი რანაირია!

(უტევენ)

ქსანთია

ღმერთო, როგორ მეშინია, ბრძოლის თავიც არა მაქვს,
ემაგ ნესტრებს როცა ვხედავ, სული მძვრება შიშისგან.

პირველი ნახევარგუნდი

გამოუშვი ეგ კაცი! არა? მოგენატრება
კუს ბაკანი, იცოდე. შევუტოთ, ბიჭებო!

ფილოკლეონი

430 თანამოსამართლეებო, სასტიკო კრაზანებო,
უკანალზე დაეტაკეთ, გაამწარეთ, დანესტრეთ,
ნაწილმა კი შეუტოოს თითებსა და თვალებზე!

(გაქცევას ცდილობს)

ბდელიკლეონი

მიდას, ფრიქს და მასინტია, დაიჭირეთ ეს კაცი
და არაფრით არ გაუშვათ, ხელი მაგრად ჩასჭიდეთ,
(მონები შემორბიან და ბერიკაცს იჭერენ)

435 თორემ ხუნდი არ ავცდებათ, ჭამა არ გედირსებათ.

(გუნდს)

მე უწინაც ხომ მსმენია ლედვის ფოთლის შრიალი.

კორიფეოსი

თუკი მაგას არ გაუშვებ, შეგერჭობა რაღაცა.

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

(მონებისაგან თავს ვერ ითავისუფლებს)

კეკროპ, გმირო მეუფეო, დრაკონტიდო ფეხებით,
როგორ ითმენ, რომ შემიპყრეს ვიღაც ბარბაროსებმა,
440 ამათ ოთხ-ოთხს ვატირებდი ხოლმე სასამართლოში!

კ ო რ ი ფ ე ო ს ი

ხომ მიხვდება ახლა ყველა, რა ძნელია სიბერე!
ო, მძიმეა! ეს მონები ახლა ბატონს იჭერენ
და არც ახსოვთ, სულ არ ახსოვთ, ალბათ, ძველი ამბები.
ეს ხომ მათთვის ყიდულობდა ტყაპუქსაც და ქუდებსაც,
445 არც ტუნიკას დააკლებდა, ზამთარში კი აცმევდა
ფეხზე თბილად, აქაოდა, ვინმე არ გაცივდესო,
ამათ ფეხზე რომ ზრუნავდა, ამათ ფეხზე ჰკიდიათ.

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

(ერთ-ერთ მონას)

ხელი მიშვი, ბინძურო და საზიზღარო ცხოველო,
აღარ გახსოვს, – დაგიჭირე, ყურძენი რომ მომპარე,
450 ზეთისხილთან მიგიყვანე, ტყავი კარგად გაგამრე,
ვინმეს რომ შეშურდებოდა? უმადური ყოფილხარ.
აბა, ახლა ხელი მიშვით, სანამ შვილი მოსულა.

კ ო რ ი ფ ე ო ს ი

ამისათვის დაისჯებით, გიზღავთ სამაგიეროს,
დიდი დრო არ დაგჭირდებათ, რომ გაიგოთ, როგორი
455 ხასიათის არის ხალხი მკაცრი, სამართლიანი.

შემორბის ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი და ქ ს ა ნ თ ი ა ს ჯოხს აძლევს, ხოლო ერთ-ერთ მონას –
ანთებულ ჩირადდანს.

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

ურტყი, ურტყი ქსანთია და კრაზანები გაჰყარე.

ქ ს ა ნ თ ი ა

ასეც ვშვრები.

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

(მეორე მონას)

შენაც კვამლით გამოდენე ესენი.

ქსანთია

აბა, სწრაფად, ყორნებისკენ!

ბდელიკლეონი

ჯობი, ჯობი სდრუზე მას!

(მეორე მონას)

შენ ესქინეც მიუმატე, კვამლი მეტი იქნება.

ბერიკაცები უკან იხევენ.

ქსანთია

⁴⁶⁰ ხომ ვიცოდი, საბოლოოდ მაინც მოგერეოდით!

ბდელიკლეონი

³ ანტ. მგონია, რომ მაგათ მაინც ველარ გავაძევებდით,
რომ ფილოკლეს სიმღერები შეესანსლათ მანამდე.

მეორე ნახევარგუნდი

განა ცხადზე უცხადესი არ არის, რომ

ტირანია

⁴⁶⁵ ჩუმად შემოპარულა?

სამაგელო და თაღლითო, გრძელთმიანო ამინია,

ნუთუ ფიქრობ, გაგვიუქმო დადგენილი კანონი,

თუ რაიმე საბაბი გაქვს,

გონივრული მტკიცება გაქვს,

⁴⁷⁰ როცა მარტო მართავ ქალაქს?

ბდელიკლეონი

ნუთუ აღარ შეიძლება, ეგ ღრიალი შეწყვიტოთ,

რომ დავიწყოთ შეთანხმება და მოლაპარაკება?

კორიფეოსი

რაზე მოგელაპარაკო, მონარქიის დამქაშო?

მეორე ნახევარგუნდი

⁴⁷⁵ ბრასიდასის კაცი ხარ, ფოჩიანი გვირგვინით

დადიხარ და, ღმერთმანი, წვერსაც აღარ იპარსავ.

ბდელიკლეონი

ჩემთვის უფრო იოლია, უარი ვთქვა მამაზე,

ვიდრე ამ ბოროტებასთან დღე და ღამე ვიომო.

კორიფეოსი

⁴⁸⁰ ჯერ სადა ხარ! შენი საქმე ჯერაც არ დაწყებულა,
ახლა კიდევ ჩამოგიყრით სიტყვას, სამი ქენიკის,
ჯერ არ გიჭირს არაფერი, მაშინ ნახე, როდესაც
ბრალმდებელი გამოვა და გამხელს შეთქმულებაში.

ბდელიკლეონი

რა, ღმერთებიც აღარა გწამთ, თავს აღარ დამანებებთ?!
⁴⁸⁵ თუ მთელი დღე უნდა მირტყათ? იქნებ დადგენილია?!

მეორე ნახევარგუნდი

სანამ ჩემგან რაიმე რჩება კიდევ, ვერასდროს
ვერ დავუშვებ, რომ იდგე ტირანიის გზაზე.

ბდელიკლეონი

თქვენთვის ყველგან ტირანია ანდა შეთქმულებაა,
სულ ერთია, რა საქმეა, დიდია თუ მცირეა;
⁴⁹⁰ რახანია, ტირანიის ხსენებაც კი არ არის!
მინც დაფასებულა, როგორც კარგი სათალი
და ბაზარშიც წამდაუწუმ ახსენებენ მის სახელს.
თუ ქორჭილას ყიდულობ და წვრილი თევზი არ გინდა,
მაშინ მისი გამყიდველი ცხარედ წამოიძახებს:
⁴⁹⁵ «მაგ ქორჭილას რომ ყიდულობ, ტირანია არ არის?!»
თუკი პრასის ყიდვა გინდა სარდინისთვის საკაზმად,
მემწვანილე ქალი ცერად გადმოგხედავს, მოგახლის:
«რაო, პრასას რომ მოითხოვ, ტირანობა მოგინდა?
იქნებ გინდა, რომ ათენმა საკაზმები მოგართვას?»

ქსანთია

⁵⁰⁰ მეც გუშინ რომ შუადღისას კახპასთან ვბრძანდებოდი,
ცხენის პოზა ვუბრძანე და გამიბრაზდა სასტიკად,
შენ ჰიპიას ტირანიის დამყარება გინდაო.

ბდელიკლეონი

სულ ამას არ იძახიან? ახლა მე რომ მომინდა
მამაჩემის გადარჩენა ამ ბოროტი სენისგან,
⁵⁰⁵ ადრიანადსასამართლოსმიმავალიზნისაგან,
ღირსეულად რომ იცხოვროს, – უკვე ბრალი მედება,
რომ მე ვაწყობ შეთქმულებას, ტირანიას ვამყარებ.

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

სწორიცაა, კი, ღმერთმანი! ჩიტის რქეზეც არ გავცვლი
იმ ცხოვრებას, შენ რომ გინდა მომაცილო ბოროტად.

⁵¹⁰ არც სკაროსი გამახარებს, არც გველთევზა მინდება,
შემაჭამა პროცესუკა, მოთუშული ქოთანში!

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

იმიტომ, რომ მიეჩვიე ტკბობას ამ საქმეებით;
მაგრამ თუკი დადუმდები, ყურადღებით მომისმენ,
მე მგონია, დაგიმტკიცებ, ყველაფერში რომ ცდები.

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

⁵¹⁵ ვცდები, როცა ვასამართლებ?

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

ო, რა სასაცილო ხარ!

ვეღარც ხვდები, რომ დაგცინის ხალხი, რადგან მონა ხარ,
ჰო, მონა ხარ, არც კი იცი!

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

როგორ, მონა მიწოდე,
როცა მე ვარ მბრძანებელი?

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

არა, – მონა-მორჩილი.

⁵²⁰ შენ გგონია, რომ მბრძანებლობ. აბა, ერთი მითხარი,
რა პატივი გაქვს ასეთი, საბერძნეთს რომ ატყავებ?

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

მეტად დიდი.

(გუნდზე მიუთითებს)

მსაჯულები იყვნენ!

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

იყვნენ, ბატონო.

(მონებს)

გამოუშვით!

მონები ხელს უშვებენ ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ს.

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

აბა, ერთი, ხმალიც გამომიტანეთ,
ამ კამათში თუ დავმარცხდი, დავეგები მაგ ხმალზე.

ერთ-ერთ მონას ხმალი მოაქვს.

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

(გუნდზე მიუთითებს)

და ამათი ბოლო სიტყვა რომ აღარ მოგეწონოს?

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

⁵²⁵ არასოდეს დამელიოს... გასამრჯელო, ბატონო.

აგონი

პ ი რ ვ ე ლ ი ნ ა ხ ე ვ ა რ გ უ ნ დ ი

(ფილოკლეონს)

^{ლა} შენ რომ ჩვენი სკოლიდან ხარ,

უნდა გვითხრა ისეთები,

დაამტკიცო იოლად...

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

(გუნდს აწყვეტინებს, მონებს მიმართავს)

⁵³⁸ ...მე კი, რასაც იტყვის იგი, უნდა დავიმახსოვრო,

⁵²⁹ ჩასაწერად ვინმემ ყუთი სწრაფად გამომირბენინოს.

პ ი რ ვ ე ლ ი ნ ა ხ ე ვ ა რ გ უ ნ დ ი

(აგრძელებს)

...რომ ამ ყმაწვილს კი არ ჰგავხარ,

ისე კი არ ლაპარაკობ,

რადგან ხედავ, თუ რა ბრძოლა

უნდა გადაიხადო

⁵³⁵ და თუ ფხიზლად არ იქნები,

დამარცხება მოგელის.

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

(ბდელოკლეონს)

⁵³⁰ ხედავ, როგორ მამხნევებენ, დამარცხება მოგელისო?

⁵³⁹ რა მოხდება თუკი მართლა გაიმარჯვა სიტყვაში?

პ ი რ ვ ე ლ ი ნ ა ხ ე ვ ა რ გ უ ნ დ ი

⁵⁴⁰ ჩათვალე, რომ ბერიკაცებს

აზრი დაგვეკარგება,

თითით საჩვენებელნი

შევიქნებით ქუჩებში,

შტოებს დაატარებენ ეგ

⁵⁴⁵ ფიცის ნიჟარებიო.

კო რ ი ფ ე ო ს ი

შენ გევალება ჩვენი მეფობა დაიცვა ახლა მძიმე კამათში
და ამისათვის გამოიყენო ბერძნული ენის მთელი სიმდიდრე.

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

^{ვპირ.} მე მივადგები სათქმელს პირდაპირ და დავამტკიცებ
დასაწყისიდან,
რომ მმართველობა ჩვენი არაფრით არც ერთ მეფობას
არ ჩამორჩება.

⁵⁵⁰ მართლაც, რა არის ახლა ისეთი, რომ მოსამართლის
ბედს აღემატოს?

ვინ ცხოვრობს უფრო დიდი განცხრომით, ვისა აქვს ასე
ტკბილი სიბერე?

მე ლოგინიდან რომ წამოვდგები, უკვე მელიან სასამართლოში
დიდ-დიდნი კაცნი, მაღალ-მაღალნი; დამინახავენ, ჩამომართმევენ
ხელებს, რომლებიც მიჩვეულია ხალხის ქონების ნაზად ქურდობას.

⁵⁵⁵ იხრებიან და მევედრებიან, საბრალო ხმებით მეაჯებიან:
«მამავ, ძვირფასო, შემიბრალებდე, თუკი ოდესმე შენც გიქურდია,
თანამდებობა როცა გეჭირა ანდა ლაშქარს თუ ამარაგებდი.»
ხომ ჩემს სახელსაც არ ახსენებდნენ, მოსამართლე
რომ არ ვყოფილიყავ.

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

(იწერს)

ამ მთხოვნელების ამბავს ახლავე ჩავიწერ, კიდევ გამომადგება.

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

⁵⁶⁰ რისხვას რომ ოდნავ დამიოკებენ გამუდმებული ხვეწნა-მუდარით,
შიგნით შევდივარ, და თუმც შევპირდი, მერმე არაფერს აღარ ვუკეთებ.
არა! ვუსმენ და იმითი ვხარობ, სულ გამართლებას რომ მოითხოვენ
და გამწარებით მერმე ერთმანეთს ეჯიბრებიან მლიქვნელობაში.

დადგება კაცი და წამოიწყებს ტირილს საკუთარ სიღარიბეზე,
⁵⁶⁵ სხვა შემომჩვილებს სხვაგვარ გასაჭირს, მაგრამ ჩემს ქვა გულს
რაღა მოალობოს!

მერმე დაიწყებს ზღაპრის მოყოლას ანდა ეზოპეს დაესესხება.

ზოგი დაიწყებს ვინმეს დაცინვას, რომ გამაღიმოს
და შემარბილოს.

რომ შეატყობენ, ეს ყველაფერი ჩემს გულს არაფრით არ ეკარება,
შემომიყვანენ პატარა ბავშვებს და იმათ საწყლად აატირებენ,
570 რომ მათი მამა, მათი მამიკო, მათი კარგი და ბრძენი მამიკო,
როგორც ღვთაებას, მე მევედრება, მძიმე სასჯელი რომ ავარიდო.
«თუკი გახარებს კრავის კიკინი, ამ ბიჭის ხმაზე აგიჩვილდება
გული და გოჭის ჭყვიტინს თუ ელი, ამ გოგოს ნათქვამს
დაუგდე ყური.»

და ჩვენაც მაშინ მის სასარგებლოდ სხვისკენ მივუშვებთ
რისხვის მდინარეს.

575 განა არ არის დიდი ამბავი სხვისი სიმდიდრის გათახსირება?

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

ბარემ ამასაც ჩავიწერ ახლა, «სხვისი სიმდიდრის გათახსირებას.»
ისიც მითხარი, რა სარგებლობა მოგაქვს, საბერძნეთს
როგორღა მართავ.

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

როდესაც ბიჭებს შემოგვიყვანენ შესამოწმებლად, იმათ ვუყურებთ
და თუ ეაგრეს მოუცდა ფეხი, მანამდე ვეღარ გადაგვირჩება,
580 სანამდე კარგად შერჩეულ ნაწყვეტს არ წავგიკითხავს
ჩვენ «ნიობედან».

ან თუკი ჩვენთან, სასამართლოში ვინმე ფლეიტისტს ექნება საქმე,
ისე ვერ წავა, მაღლობის ნიშნად თუ ექსოდოსი არ შეგვისრულა.
თუ სიკვდილის წინ მამამ ანდერძით მისი მემკვიდრე,
ვთქვათ, ქალიშვილი

ვინმე ახლობელ კაცს ჩააბარა, ჩვენ ჯანდაბაში ვაგზავნით ანდერძს
585 და ნიჟარასაც, რომელიც ირგვლივ შემოხვევია ანდერძის ბეჭედს;
ქალს კი, ძვირფასო, იმას მივუგდებთ, რასაც გამოგვთხოვს
ხვეწნა-მუდარით.

ვინმეს ანგარიშს ჩვენ არ ვაბარებთ, ეს სხვას არავის არ შეუძლია.

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

რაც ჩამოთვალე, იმათგან მხოლოდ ამ ბოლოთი ხარ
შენ ბედნიერი,
მაგრამ ერთადერთ მემკვიდრეს ანდერძს რომ გაუყალბებ,
სამართალია?

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

590 თუ დიდი საქმე გამოუჩნდება საბჭოს და თვითონ
ვეღარ გადაწყვეტს,

დამნაშავეებს დადგენილებით ჩვენ გადმოგვცემენ,
მოსამართლეებს,
და ევათლე თუ კოლაკონიძე, სახელგანთქმული დეზერტირები
ამღერდებიან, არ გიღალატებთ, ხალხის გულისთვის
თავს გავწირავთო.

ანდა ავიღოთ სახალხო კრება; იქ ხომ ვერავინ ვერ გაიმარჯვებს,
⁵⁹⁵ თუ არ მოითხოვს, რომ სასამართლო უნდა დავშალოთ
დაუყოვნებლივ.

თვითონ კლეონიც, რომელიც ახლა ყვირის და ბღავის,
ყველაფერს მუსრავს,
ჩვენ კი არ გვებრძვის, არამედ გვიცავს, ახლა გვიზის და
ბუზებს გვაცილებს.

შენ მამისათვის ასეთი რამე არასოდეს არ გიკეთებია.
ახლა ავიღოთ თუნდაც თეორე, ევფემიდესაც არ ჩამორჩება
⁶⁰⁰ კაცი და მაინც ჩვარი უჭირავს, რომ ფეხსაცმლიდან
მტვერი გვიწმინდოს.

აი, ასეთი არის სიკეთე, რომელსაც გინდა, რომ მომაცილო.
როცა მიმტკიცებ, რომ სასამართლო მონობაა და ქვემდებარება.

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

ლაპარაკით ხომ იჯერე გული, მაინც დაკარგავ ძალაუფლებას
და გამოჩნდება, რომ ხარ საჯდომი, გამოწმენდაში
გამარჯვებული.

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

⁶⁰⁵ ახლა კი გეტყვი, რაც ყველაფერზე საამოა და მნიშვნელოვანი –
შინ რომ მოვდივარ, ხელფასი მომაქვს, მესალმებიან მაშინ ყველანი,
რადგან არა ვარ ხელცარიელი და ფული მომაქვს. ჯერ ხომ ასული
მომეფერება, ფეხებს დამბანს და ნელსაცხებლითაც
ნაზად დამზილავს,

სულ მეფერება, «ჩემო მამიკო», რომ ტრიობოლი დამტყუოს ბოლოს.
⁶¹⁰ ხოლო ცოლიკო მელამუნება, ფუნთუშასავით პური გამოაქვს,
დამიჯდება და საჭმელს მაძალებს, ეს მიირთვი და ის იგემეო.
როგორ გგონია, ცუდი საქმეა და ეს ძალიან არ გამახარებს?

შენი იმედი ხომ არ მექნება და შენი ბრიყვი მოურავისა,
რომ დამწყევლოს და გამათახსიროს, ერთი სადილი თუ მოვითხოვე?

⁶¹⁵ აი, ეს არის «ბოროტის დაცვა» და «ისართაგან მფარველი ფარი.»
ღვინოს არ მისხამ, რომ დავლიო და ეს «ვირი» თვითონ გამოვიტანე.
(სამოსიდან ღვინის ჭურჭელს ამოაძვრენს)

ღვინით სავსეა, ახლა დავისხამ, მოიცა, პირი დავაღებინო,

რომ დაიგრგვინოს შენს საწყალ თასზე და გაგიფუჭოს
მძლავრად ჰაერი.

⁶²⁰ მაშ, ეს არ არის ძალაუფლება, ზევსის მეფობის სადარებელი?

რალა მიკლია ზევსამდე, ბიჭო?

როცა ჩვენ ვდელავთ, როცა ვბობოქრობთ,

ყველა გამვლელი ამას არ ამბობს:

«როგორ გრიალებს ეს სასამართლო,

⁶²⁵ ზევსო, მეუფევ!»

მე რომ ვიეღვებ, მდიდრები ტუჩებს

აწკლაპუნებენ და ჩაისვრიან,

შიშით ცახცახებს საბრალო ხალხი.

აგერ, შენც ჩემი შიშით კანკალებ,

ვფიცავ დემეტრეს, ჩემი შიში გაქვს,

⁶³⁰ მე კი არაფრის არ მეშინია!

მ ე ო რ ე ნ ა ხ ე ვ ა რ გ უ ნ დ ი

^{ანტოდა} არასოდეს არ მინახავს,

ვინმეს ასე გონივრულად,

ნათლად ელაპარაკოს.

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

არა, მაგას რა ეგონა, ხელს არ შევუშლიდი და

იმას ვერ დავუმტკიცებდი, რომ ვარ მასზე ძლიერი?

მ ე ო რ ე ნ ა ხ ე ვ ა რ გ უ ნ დ ი

ყველაფერი განიხილა,

არაფერი არ გამორჩა,

რომ ვუსმენდი, ვხარობდი.

თითქოს ვმოსამართლეობდი

ნეტართა კუნძულებზე,

⁶⁴⁰ ისე ძლიერ მომეწონა.

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

ნახეთ, ხელებს როგორა შლის, თავს სრულებით

ველარ ფლობს!

(ბდელიკლეონს)

დღესვე, დღესვე გასაროზგის იერს მიგაღებინებ.

მ ე ო რ ე ნ ა ხ ე ვ ა რ გ უ ნ დ ი

(ბდელიკლეონს)

ყოველგვარი ეშმაკობა

უნდა მოაგვირისტო;

⁶⁴⁵ თუ გსურს, თავი დაიძვრინო;
ჩემი რისხვის დაცხრობა
ძალზე ძნელი საქმეა,
თუ ვინმე არ მიჯერებს.

კო რ ი ფ ე ო ს ი

უნდა მოვძებნო ახლა წისქვილი, რამე ახალი და გამართული,
რომ მრისხანება დავფუკვა იმაზე, თუ ვერაფერი ვერ უპასუხე.

ზ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

⁶⁵⁰ ანტეპორ.

კომიკოსების გარჯაზე უფრო ძნელი და მძიმე გახლავთ ის შრომა,
რაც საჭიროა, რომ სახელმწიფო ძველი სენისგან გადაარჩინო;
მაგრამ მამაო ზევსო, კრონიდო!

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

აქ არ ახსენო მამის სახელი,
თუკი სასწრაფოდ ვერ დამიმტკიცებ, რომ მე ნამდვილად
მონა გახლავარ.
ამას ვერაფრით ვერ გადავიტან, შიგნეულიც რომ არ მომიწიოს.

ზ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

⁶⁵⁵ ახლა მისმინე, ჩემო მამიკო და გამიხსენი სულ ოდნავ შუბლი.
ჯერ სულ უბრალოდ გამოითვალე, არა კენჭებით, ისე, თითებით,
რა გვაქვს საერთო შემოსავალი ჩვენ მოკავშირე ქალაქებიდან.
ამას დაურთე ცალკე და ერთად შემდეგ სუყველა გადასახადი,
სარჩელის ფული, მალაროები, ნავსადგურები, კონფისკაცია,
⁶⁶⁰ სულ რომ შევკრიბოთ, იქნება, ასე, ორი ათასი ტალანტი ფულად.
ახლა გადადე მოსამართლეთა მთელი წლიური შემოსავალი,
ექვსი ათასი მოსამართლისთვის, მეტი არასდროს
ხომ არ გვყოლია,
სულ რომ ავიღოთ, ეს გასამრჯელო ასორმოცდაათ
ტალანტს შეადგენს.

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

(გაოგნებული)

როგორ, საერთო შემოსავლიდან ჩვენ მეთათედიც არ მოგვიწია?!

ზ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

⁶⁶⁵ ზევსს გეფიცები, ნამდვილად არა.

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

და დანარჩენი ფული სად მიდის?

ზ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

ეგ ფული მიდის მასთან, ვინც ამბობს: «არ ვუღალატებ
ხალხს არასოდეს,
მუდამ ვიბრძოლებ მისი გულისთვის». შენ კი, ძვირფასო,
პირს დააღებ და

ამ დაპირებით გადარეული იმას აირჩევ აუცილებლად.

მაგათი საქმე მხოლოდ ისაა, ფული წაართვან მოკავშირეებს,

⁶⁷⁰ თან თითო ჯერზე ორმოცდაათი ტალანტი უნდათ, ნაკლები არა.

ულრიალებენ: «გადასახადი გადაგვიხადეთ, სანამ ვიგრგვინეთ.»

შენ კი იმითაც კმაყოფილი ხარ, ნამუსრევი თუ შეგხვდა, საბრალოვ.

რომ გაუგიათ მოკავშირეებს, რა ნაგავია, აქ რომ ურნიდან
ღებულობს საკვებს და არასოდეს აღარაფერი არ გააჩნია,

⁶⁷⁵ მაშინ ჩაგთვალეს კონოსის კენჭად, ხოლო ამათთვის

მოაქვთ და მოაქვთ

ქოთნები, ღვინო, ფარდაგი, ყველი, თაფლი, სესამა, თასი, ბალიში,

გვირგვინები და სამკაულები, ფიალები და საწვიმარები,

შენ კი, ამათზე ვინაც მბრძანებლობ, თუმც ტანჯვა ნახე

ხმელეთზეც, ზღვაზეც,

ნივრის კბილსაც კი არვინ მოგიგდებს, თევზს საწებელი

რომ გაუკეთო.

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

⁶⁸⁰ კი, სიმართლეა, გუშინ არ იყო, ნივრისათვის რომ ევქარიდესთან
გავუშვი კაცი? რაკი ასეა, ჩემს მონობაზეც მითხარი რამე.

ზ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

განა არ არის მართლა მონობა, ყველა ესენი რომ სათავეში

ბრძანდებიან და სულ არაფერში მაღალ ხელფასსაც

რომ იჯიბავენ?

ვინმემ თუ მოგცა სამი ობოლი, ის გიხარია, თუმცა მაგათთვის

⁶⁸⁵ წყალზეც იცურე, ხმელზეც იბრძოლე, ქალაქს იღებდი

და დაიტანჯე.

მიუხედავად ამისა, მაინც მაგათ ნებაზე უნდა იარო,

შენთან რომ მოვა ის ახალგაზრდა, ქერეასის ძე, მამათმავალი,

არა, ნაზად რომ მოარხევს სხეულს და იპრანჭება დედაკაცივით

და მოგახსენებს, რომ სასამართლო დადგენილია ამ დროისთვისო,

⁶⁹⁰ «ვინც ნიშნის შემდეგ მოვა, ტრიობოლს ვერ მიიღებსო»,

დაგემუქრება,

თვითონ კი, როგორც სინეგოროსი, დრაქმასაც იღებს,
თუნდ იგვიანოს.

მაგას რა უნდა? თანამზრახველად ვინმე კოლეგას გამოიჭერს და
ბრალდებულთაგან ვინმე თუ მისცემს რაიმეს, საქმეც გაიჩარხება.
მხერხავებივით ექაჩებიან: ერთი თავისკენ, მეორე უშვებს.

⁶⁹⁵ შენ კი გადამხდელს ელოდები და ვერაფერს ხვდები
პირდაღებული.

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

როგორ, ამას მე, მე მიბედავენ?! სული შემიძრა შენმა ნათქვამმა,
ო, შენ არ იცი, რა დღეში მაგდებ! ტვინი ამემღვრა, მე მიბედავენ?!

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

შენ ხომ შეგეძლო, ყოფილიყავი მდიდარი, როგორც სხვები არიან,
მაგრამ გატყუებს ის, ვინაც ხალხის გულის მოგებას კარგად ახერხებს;
⁷⁰⁰ შენ ხარ მრავალი პოლისის მეფე პონტოდან ვიდრე სარდინიამდე,
მაგრამ საცოდავ ხელფასს ვერ გასცდი, ისიც წვეთ-წვეთად
უნდა მიიღო,

როგორც რამ ზეთი, რომ გაიჟღინთო და შიმშილისგან
სულ არ გამოხმე.

ეს იმათ უნდათ, ღარიბი იყო და რატომ უნდათ, ახლავე გეტყვი:
რომ შენ იოლად იცნო გამწვრთნელი, როცა დაგისტვენს
შენი პატრონი.

⁷⁰⁵ მტერს რომ მიგაქსევს, თავს ველურივით უნდა დაეცე
ნაშიმშილარი.

ხალხისთვის კარგი ბედი რომ ნდომოდათ, ამას იოლად მიაღწევდნენ:
გადასახადს ხომ ამჟამად გვიხდის ათასზე მეტი დიდი ქალაქი,
თითოეულს რომ ებრძანოს, ოცი კაცის საკვებზე მაინც იზრუნოს,
ოცი ათასი მოქალაქე ხომ სრულ განცხრომაში ინებივრებდა,

⁷¹⁰ თავზე საყრელად ხომ ექნებოდა რძე და კარაქი,
თაფლი, გვირგვინი,
რაც ღირსეული განცხრომა გახლავს, ჯილდოდ აძლევენ
მარათონისთვის.
ახლა კი თითქოს ზეთისხილს კრეფდეთ, იმას მიჰყვები,
ვინც გადაგიხდით.

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

რა მომივიდა? ხელი გამიხმა და გამიშეშდა მოულოდნელად,
დავუძღურდი და ძალი არ შემწევს, ხელში მახვილი

რომ დავიჭირო.

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

715 მაგრამ როგორც კი შეშინდებიან, უმაღლეს ევბეას შეგპირდებიან
და აღვითქვამენ, რომ ორმოცდაათ მედიმნ ხორბალსაც
მოაყოლებენ,
მაგრამ არაფერს აღარ გაძლევენ! ახლა არ იყო, ხუთი მედიმნი
ძლივს რომ მიიღე, უცხოელივით; ქენიკი ქერიც
ძლივს გამოლალე.

ამიტომ მყავდი სულ ჩაკეტილი,
720 რამე გეჭამა მსურდა და მათთვის
პირდაბჩენილს რომ აღარ გეცქირა.
ახლა მომთხოვე, რაც გაგიხარდეს,
ყველაფერს მოგცემ,
ოღონდ სამართლის... რძეს ნუ მოითხოვ.

კ ო რ ი ფ ე ო ს ი

725 რალა თქმა უნდა, ბრძენმა გვიბრძანა: «ორივე მხარეს
უნდა უსმინო,
მერმე განსაჯო», რადგან ახლა შენ, შენ მეჩვენები
გამარჯვებულად.
და რაკი რისხვა დაგვიცხრა ყველას, ამ ჯოხებს დავყრით
ახლა ყველანი.

(ფილოკლონს)

შენ კი მისმინე, ჩემი ასაკის კაცი ხარ, კარგად დამიგდე ყური...

პ ი რ ვ ე ლ ი ნ ა ხ ე ვ ა რ გ უ ნ დ ი

სტრ. ...უფუნური ნუ იქნები, დაუჯერე.

730 ჯიუტი და შეუვალი ნუ იქნები.
ნეტავ ჩემზე იზრუნებდეს ნათესავი,
ნეტავ ჭკუა დამარიგოს ვინმემ.
ცხადია, რომ ვილაც ღმერთი გეხმარება,
თანაგიდგას საქმეში,

735 რა თქმა უნდა, კარგს გიკეთებს;
მაშ, მიიღე საჩუქარი.

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

მე მას არაფერს აღარ მოვაკლებ,
და რაც ერგება, ერთად მივართმევ,
ჰქონდეს ბურღულიც და მოსასხამიც,

ჰყავდეს მეძავი, რომ დაუსრისოს

740 ასო და წელი.

მაგრამ ხომ ხედავთ, ხმასაც არ იღებს!
არ შეუძლია, რომ გამახაროს.

მ ე ო რ ე ნ ა ხ ე ვ ა რ გ უ ნ დ ი

ა^{ნტ}. შეიგნო, რომ იმ სიგიჟის დრო წავიდა.

სულ ახლახან მიხვდა თვითონ, თავისთავად,
745 ყველაფერი უსუსური შეცდომა რომ ყოფილა,
ნანობს, რომ არ გიჯერებდა უწინ.

ახლა, ალბათ, შენს სიტყვებსაც მიენდობა,
გონიერი გახდება და
ზნესაც გამოისწორებს,
დაგიჯერებს ყველაფერში.

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

ვაი, ვაიმე!

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

რა, რა გაყვირებს?

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

750 ამას ნურაფერს ნუ შემპირდები!
მე გული მაინც იქით მიმიწევს,
სადაც მომიხმობს მაცნე: «მიეცით
ხმა და აბრძანდით!»

ავდგებოდი და მერმე ურნაში

755 კენჭს ჩავაგდებდი უკანასკნელი.
იჩქარე, სულო... სადღაა სული?
წავიდა ჩრდილი... ჰერაკლეს ვფიცავ,
როცა ვიქნები კვლავ მოსამართლე,
ქურდი კლეონი ვერ გაიხარებს!

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

760 მამავ, დამიჯერე, ღმერთების სახელით!

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

რა გსურს, დაგიჯერო? ერთი რამ არ მთხოვო.

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

მაინც?

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

მსაჯულობა. ჰადესმა განმსაჯოს,
ეგ რომ დავიჯერო, არა, არც მომთხოვო.

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

რაკი ვერ ეშვები მოსამართლეობას,
⁷⁶⁵ იქ მაინც ნუ წახვალ, სახლში დაბრძანდი და
არჩიე, ბატონო, მსახურთა საქმენი.

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

ეს როგორ? რას ბოდავ!

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

როგორ და როგორც იქ.

თუკი კარს გაგიღებს მოახლე ფარულად,
შენ ბრძნულად მიუსჯი ჯარიმის გადახდას;
⁷⁷⁰ ასე აკეთებდი იქაც, რა თქმა უნდა.
მგონი, უკეთესიც იქნება: ამოვა
მზე განთიადისას, შენ მზეზე იქნები,
თოვლი თუ მოვიდა, ბუხარს მიუჯდები,
თუკი გაგიწვიმდა, სახლში შებრძანდები,
⁷⁷⁵ არც დაგვიანების არ შეგეშინდება.

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

არ მომწონს.

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

ჰო, კიდევ: ვინმე ორატორი
სათქმელს გრძლად თუ იტყვის, არ გადაიღლები
და, რაც მთავარია, შიმშილსაც არ იგრძნობ.

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

რას ამბობ, როგორღა გავარჩევ საქმეებს,
⁷⁸⁰ თუ ამასობაში ჭამა-სმას შევყევი?

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

ბევრად უკეთესად! ნათქვამიც ხომაა,
თუკი მოსამართლეს მოწმე მოატყუებს,
საქმის დაღეჭვაში გაიგებ სიმართლეს.

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

კარგი, დამარწმუნე; მაგრამ რომ არ გითქვამს,

785 ხელფასს ვინ მომიგდებს?

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

ვინ და მე.

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

კარგია,

რომ მარტო მივიღებ, ზიარი არც მინდა.

აგერ, ლისისტრატემ რა მიყო, ტუტუცმა! –

ჩვენ ერთად მივიღეთ დრაქმა გასამრჯელოდ,

წავიდა ბაზარში დასახურდავებლად

790 და სამი ნაგლეჯი მომიგდო ტყავისა;

მე პირში ვიტაცე, ფული მეგონა და,

გული ამერია და ამოვარწყიე.

მაშინვე ვუჩივლე.

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

მერედა რა ბრძანა?

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

ბრძანა, შენ კუჭი ხომ მამლის გაქვს, ამიტომ

795 იმ ფულსაც იოლად მოინელებდიო.

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

ხომ ხედავ, ამაშიც მოიგებ, ძვირფასო.

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

ნამდვილად მოვიგებ. აბა, რას აპირებ?

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

ახლავე შინიდან მოვიტან ყველაფერს.

(გადის)

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

(თავისთვის)

შეხედე, რა ხდება! ახდა ორაკული!

800 მართლაც, გამიგია, ათენელებიო

სახლში გაარჩევნ დიდ-დიდ საქმეებსო,

პირდაპირ სახლებში აიშენებენო

სასამართლოებსო, ყველა თავ-თავისსო,

როგორც ჰეკატესთვის ნიშას, კარების წინ.

შემოდის ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი მსახურებთან ერთად, რომლებსაც შემოაქვთ მაცალი, ქოთანი, მამალი, თასები, ლიკოსის გამოსახულება.

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

⁸⁰⁵ ამაზე რას იტყვი? აი, მოვიტანე,
რაც კი საჭიროა, სხვაც ბევრი რამაა.
ეს ღამის ქოთანი, იქნება დაგჭირდეს,
ამას დაგიკიდებ კედელზე ახლავე.
(*ჰკიდებს*)

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

⁸¹⁰ ეს კარგი საქმეა, ფრიად სასარგებლო,
ბრძნულად გიპოვნია მოხუცის წამალი.

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

ცეცხლზე შედგმულია ოსპის შეჭამადი,
შეხვრიპე, თუ გინდა.

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

კარგი ამბავია,
სიცხეც რომ დამაცხრეს, ხელფასი მექნება,
აქვე დავრჩები და შეჭამადს მივირთმევ.
⁸¹⁵ კი მაგრამ, მამალი რისთვის მომიყვანე?

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

საქმის განხილვისას თუ ჩაგეძინება,
ამან რომ იყივლოს და გამოგაღვიძოს.

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

ერთი რამ მაკლია, სხვა ყველაფერია,
ლიკოსი მომართვით, თუკი შეიძლება.

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

⁸²⁰ აქ გახლავს ლიკოსი თავის ბატონითურთ.
(*აძლევს*)

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

გმირო მეუფეო, რა საშინელი ხარ!

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

ისევე, როგორც რომ ჩვენი კლეონიძე.

ფილოკლეონი

მართლაც, გმირია და არა აქვს იარაღი.

ბდელიკლეონი

აბა, დაჯექი და იწყე სასამართლო.

ფილოკლეონი

⁸²⁵ შენ მიდი, მოუხმე, ვზივარ, რახანია!

ბდელიკლეონი

(თავისთვის)

რა საქმე ჯობია, ახლა შევთავაზო?

მსახურებს რამე ხომ არ ჩაუდენიათ?

(ხმამალა)

თრატამ ამასწინათ ქოთანი დაგვიწვა.

ფილოკლეონი

მოიცა, შეწყვიტე! კინაღამ დამლუპე!

⁸³⁰ მითხარი, სად არის ჩემი ბარიერი,

ეს ხომ სასამართლოს წმინდა ნაწილია?!

ბდელიკლეონი

მართლაც რომ არ არის.

ფილოკლეონი

მე თვითონ მოვძებნი,

აი, გავიქცევი, ვიპოვი რაიმეს.

გარბის.

ბდელიკლეონი

რა მძიმე რამ არის, თურმე, ჩვეულება!

ქსანთია

(შემორბის)

⁸³⁵ ყორნებს წაუღიხარ! ეს ახლა ძაღლია?!

ბდელიკლეონი

რა ხდება, მითხარი.

ქსანთია

ახლახან ლაბესმა,

ძაღლმა, მოიტაცა სამზარეულოში

ყველის ნაჭერი და შეჭამა კიდევაც.

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

ამაზე ექნება ახლა სასამართლო

⁸⁴⁰ მამაჩემს, ბრალმდებლად უნდა გამოხვიდე.

ქ ს ა ნ თ ი ა

მე არა! მეორე ძაღლმა თქვა, ბრალმდებლად
დავდგები, თუ ვინმე საჩივარს აღძრავსო.

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

წადი, მოიყვანე ორივე.

ქ ს ა ნ თ ი ა

მივდივარ.

ქ ს ა ნ თ ი ა გადის. შემოდის ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი წნულით.

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

ეს რაა?

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

რაა და ჰესტიას წნულია.

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

⁸⁴⁵ ქალღმერთი გამარცხე?

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

ეს ხდება იმისთვის,

რომ «გავანადგურო ვინმე ჰესტიასგან.»

ჰა, შემოიყვანეთ, სასჯელი მწყურია.

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

ახლავე მოვიტან დაფას და ჩხირებსაც.

გადის.

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

(მოუთმენლად)

როგორ აგვიანებ და დროს მაკარგვინებ!

⁸⁵⁰ მე მხოლოდ მიწაზე ხაზს გავატარებდი.

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

(შემოდის ჩხირებითა და დაფით)

აი!

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

დაუძახე.

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

გავიგოთ, ვინაა

დღეს ჩვენთან პირველი.

(დაფას უყურებს)

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

როგორ ვიტანჯები!

ურნების მოტანა ხომ დამვიწყებია!

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

მოიცა, რას შვრები?

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

ურნისთვის გავრბივარ.

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

⁸⁵⁵ არ გინდა, თასები გვაქვს და ეს გვეყოფა.

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

კარგია. გვქონია უკვე ყველაფერი,

თითქმის ყველაფერი, გარდა კლეფსიდრისა.

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

(დამის ქოთანზე მიუთითებს)

აბა ეს რა არის, კლეფსიდრა არაა?

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

მოგიმზადებია კარგად ყველაფერი.

⁸⁶⁰ სასწრაფოდ შინიდან ცეცხლი მოიტანეთ,

ცეცხლი, საკმეველი და მირტის ტოტები,

რათა ჯერ მოვუხმოთ ღმერთებს უზენაესს.

მსახურებს ყველაფერი მოაქვთ. ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი მსხვერპლშეწირვისათვის ემზადება, ხოლო მსახურები სცენას სასამართლოს მაგვარად აწყობენ.

კორიფეოსი

ჩვენ კი ზედაშე უნდა დავღვაროთ,
ლოცვა-კურთხევით

⁸⁶⁵ კეთილი სიტყვა უნდა გიბრძანოთ,
რადგან ომიდან და კამათიდან
ღირსეულად ხართ გამოსულები.

პირველი ნახევარგუნდი

^{სტრ.} ჯერ მოწიწება და დუმილი დამკვიდრდეს!

ფოიბოს აპოლონ, კეთილად წავიდეს

⁸⁷⁰ ის საქმე, რომელსაც

ეს კაცი თავისი კარის წინ ეწევა.

ყველას გამოგვადგეს მერმე მაგალითად,

გვაცილე შეცდომა,

იეიე, პეან!

ბდელიკლეონი

⁸⁷⁵ ჩემი წინკარის მფარველო, ღმერთო და მეზობელო

აგიევეს ჩემო,

მბრძანებელო და უფალო ჩვენო, გადამირჩინე მამა,

ბატონო,

იხსენი იგი მძვინვარე ზნისგან, ნულარ იქნება მკაცრი,

სასტიკი

და მის პატარა სულს შეურიე ანტიკირული თაფლი, მეუფევე.

ნეტავ, დღეიდან გაგვიხდებოდეს

იგი კეთილი

⁸⁸⁰ და ბრალმდებლებზე მეტად უყვარდეს

ბრალდებულები,

ცრემლი მოადგეს, თუკი ვინმე შეევედრება,

შეწყვიტოს მტრული კათცმობულება,

ამოიგლიჯოს ბრიყვული სისხლიდან

ჭინჭარი.

მეორე ნახევარგუნდი

⁸⁸⁵ ლოცვას ვუერთდებით, ვაპირებთ, ვიმღეროთ

იმაზე, რაც ბრძანე, გარდაქმნის ამბებზე.

კეთილად განვეწყვეთ შენდამი, როდესაც

გავიგეთ, რომ შენ ხარ

ხალხის მოყვარული, როგორც სხვა არავინ

⁸⁹⁰ ახალგაზრდათაგან.

პირველი ეპისოდინი

მსახურებს ორი ძალი შემოჰყავთ.

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

(თავმჯდომარეობს)

ვინმე ხომ არ დარჩა გარეთ მოსამართლე?

საქმე თუ დაიწყო, ვეღარ შემოვუშვებთ.

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

ბრალი ვის ედება?

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

(ძალაზე მიუთითებს)

ამას.

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

დაისჯება!

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

⁸⁹⁵ უსმინეთ ბრალდებას: «ბრალს კიდათენელი ძალი დებს ექსონელ ლაბესს იმაზედ, რომ მან სიცილიური ყველი შესანსლა და ნამდვილად ღირსია ლედვის ბორკილისა.»

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

თუკი დაუმტკიცდა, ძალაურად მოკვდება!

სასამართლოსთან მოჰყავთ ძალი ლ ა ბ ე ს ი .

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

აი, ბრალდებული ლაბესი ესაა.

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

⁹⁰⁰ რა საზიზღარია, ჰო, გამოხედვაც კი ქურდული ჰქონია, კბილებს აკრაჭუნებს! ახლა, მოსარჩელე სად არის, მითხარით.

ძ ა ლ ლ ი

ჰავ, ჰავ, ჰავ!

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

აქ არის.

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

მეორე ლაბესი.

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

კარგად ყვეს.

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

ქოთნებსაც კარგად ამოლოკავს.

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

(ფილოკლეონს)

⁹⁰⁵ დადუმდი, დაჯექი!

(ძაღლს)

გამოდი სიტყვაში.

ძ ა ლ ლ ი შემადლებულზე ადის.

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

(თავისთვის)

ახლა კი შეჭამადს დავისხამ, შევსანსლავ.

(ჭამს)

ძ ა ლ ლ ი

ისმინეთ ბრალდება, რომელიც დავდე მე,
ბატონო მსაჯულნო, ამ ძაღლს და მამაძაღლს.

მძიმეა, მძიმეა ეს დანაშაული!

⁹¹⁰ ამან დაითრია ყველის ნაჭერი და

ჩაისცილივა, მუცელი გაივსო.

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

ზევსს ვფიცავ, სრულიად ნათელი საქმეა,
ბრალდებულს ყველისგან კიდევ აბოყინებს,
საძაგელს.

ძ ა ლ ლ ი

მე წილი რომ ვთხოვე, არ მომცა.

⁹¹⁵ ეს ახლა რამეში თქვენ გამოგადგებათ,

თუ მე, ძაღლს, მისნაირს, ყველიც კი არ მომცა?

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

ნამდვილად! ჩემთვისაც რომ არ მოუცია!

ამ შეჭამადივით ცხელ-ცხელი კაცია.

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

ღმერთების სახელით, ნუ განსჯი, სანამდე
920 ორივე მხარეს არ მოუსმენ.

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

ძვირფასო,
საქმე თუ ცხადია, რას უნდა ვუსმინო?

ძ ა ლ ლ ი

ამას ნუ დატოვებთ დაუსჯელს, ეს არის
ძალთაგან ყველაზე უფრო მარტომჭმელი,
ამან ქვასანაყის ირგვლივ იცურა და
925 ქალაქებიდანაც ქერქი გამოჭამა.

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

მე ქერქიც არა მაქვს, ქოთნის დასაგმანი!

ძ ა ლ ლ ი

უნდა დაისაჯოს, რადგან ვერასოდეს
ერთად ვერ იქნება ორი ქურდბაცაცა.
თუ გინდათ, შემდგომში ცუდად არ ვიყეფო,
930 ან თუ არ გინდათ, რომ სულ აღარ ვიყეფო!

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

ვაიმე, ვაიმე!
რამდენ რაიმეში ედება ბრალი მას!
რად უნდა ძიება, ქურდია ეს კაცი.
ასეა, მამალო? კიო, თვალს მიშვრება.
935 აბა, თესმოთეტო, მომართვი ქოთანი.

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

თვითონ ჩამოიღე, მე ვუხმობ მოწმეებს.
აბა, მოწმეებო: ჯამო, ქვასანაყო,
დანავ და ღუმელო, ქოთანო, ყველანი
მოზრძანდით, ვინცა ხართ გამომახებულნი.
მსახურებს დასახელებული ნივთები შემოაქვთ.

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

(ფილოკლონს)

⁹⁴⁰ შენ კიდევ შარდავ და ჯერაც არ დამჯდარხარ?

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

(ჯდება და ბრალდებულზე მიუთითებს)

მე კი მოვათავე, ეს კი აქ ჩაისვრის.

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

რა, აღარ მოიშლი საწყალ ბრალდებულთა
სიძულვილს? რა არის, კბილებით გიჭირავს?

(ლაბესს)

ამოდი, როგორმე თავი დაიცავი.

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

⁹⁴⁵ მე ასე მგონია, სათქმელი არა აქვს.

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

არა, მე მგონია, მაგას მოუვიდა
ის, რაც თუკიდიდეს მოუხდა, ხომ გახსოვს, –
უეცრად ბრალდებულს ყბა რომ გაუხევედა?

(ლაბესს)

გადი და მე თვითონ დაგიცავ, საბრალოვ.

(ბრალდებულის ადგილს იკავებს)

⁹⁵⁰ ძალიან ძნელია, ცილს რომ დაგწამებენ,
იმ ძაღლის დაცვა, თუმც მე მაინც ვაპირებ,
რადგან კეთილია და მგლების მდევნელი.

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

აჯობებდა, გეთქვა, ქურდი და შეთქმული.

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

საუკეთესოა დღევანდელ ძაღლთაგან,

⁹⁵⁵ ვინც ახლა დიდ ჯოგებს უდგას სათავეში.

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

მერედა რად ვარგა, ყველი თუ შეჭამა?

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

როგორ თუ არ ვარგა? კარებს ხომ იცავს და
შენი გულისათვის რას არ გააკეთებს!

კითარას არ უკრავს, უნდა აპატიო.

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

⁹⁶⁰ მაგას აჯობებდა, წერა არ სცოდნოდა,
რომ თავდასაცავი სიტყვა არ ეწერა.

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

შენ ყური დაუგდე, კარგო, ჩემს მოწმეებს.
აბრძანდი, დანავ, და ხმამაღლა გვითხარი,
შენ ხომ იმ დროისთვის მმართველი იყავი:
⁹⁶⁵ დაჭერი თუ არა მაშინ ყველაფერი?
ამბობს, დავჭერთო.

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

ცოცხალი ტყუილი!

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

ძვირფასო, ტანჯულნი უნდა შეიბრალო.
ლაზეს რომ უყურებ, სულ თევზის თავები
უწევს შესაჭმელად და კიდევ ეკლები.
(კიდათენელ ძაღლზე მიუთითებს)
⁹⁷⁰ ეს კი, ვიღაცაა, სახლს იცავს მარტოდენ.
მოელის, სახლში ვინ რას შემოიტანს და
იმისგან მოითხოვს წილს; კბენს, თუ არ მისცეს.

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

უბედურებაა! თითქოსდა ვრბილდები!
ბრაზი გადამდის და თან ვრწმუნდებისავით.

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

⁹⁷⁵ მამავ, გევედრები, ძალლი შეიბრალე,
სულ ნუღარ დაღუპავ, ბავშვები სადაა?
(შემოჰყავთ ლეკვები)
მოდით, უბედურნო და წკმუტუნ-წკმუტუნით
ითხოვეთ, ევედრეთ, იქვითინ-იტირეთ.

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

(თანაგრძნობით)

ჩამოდი, ჩამოდი, ჩამოდი!

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

ჩამოვალ,

⁹⁸⁰ თუმცა ამ «ჩამოდომ» ბევრი მოატყუა,
მაინც დაგიჯერებ, ჩამოვალ, ძვირფასო.

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

(ცრემლებს იწმენდს)

ყორნებმა წამიღოს! ჭამა რა ცუდია,
მალე ავტირდები და ასე მგონია,
ეს იმის ბრალია, ჭამით რომ გამოვსკდი.

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

⁹⁸⁵ გამართლებულია?

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

(ტონს იცვლის)

ძნელი სათქმელია.

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

აბა, მიიქეცი უკეთესობისკენ,
ეს კენჭი აიღე და ბოლო ურნაში
ჩააგდე და ამით გაათავისუფლე.

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

(დგება)

არა, კითარაზე არ ვუკრავ, ძვირფასო!

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

(ხელს ჰკიდებს მამამისს)

⁹⁹⁰ მაშ, შემოვუაროთ ურნებს, მამაჩემო.

თასების ირგვლივ დადიან.

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

სად არის პირველი?

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

(ბოლოზე მიუთითებს)

ესაა.

ფილოკლონი

(კენჭს აგდებს)

აქ ვაგდებ.

ბდელოკლონი

(მაყურებელს)

შეცდა, გაამართლა მისდაუნებურად.

მე კენჭებს ამოვყრი.

(თასებს აბრუნებს)

ფილოკლონი

და რა შედეგია?

ბდელოკლონი

(თითქოსდა კენჭებს ითვლის)

ახლავე გავიგებთ. გამართლებულია!

(ფილოკლონი ეცემა)

⁹⁹⁵ ო, მამა, რა მოგდის? წყალი მოიტანეთ!

(მსახურებს წყალი მოაქვთ)

თავი წამოსწიე!

ფილოკლონი

(გრძნობაზე მოდის)

მიტხარი, ნამდვილად

გამართლებულია?

ბდელოკლონი

ზევსს ვფიცავ.

ფილოკლონი

მე მოვკვდი.

ბდელოკლონი

დარდი ნუ გექნება, კარგო, წამოდექი.

ფილოკლონი

ეს ჩემს თავს უბედურს როგორ ვაპატიო?

¹⁰⁰⁰ კაცი გავამართლე! ახლა რა მომივა?

მრავალღირსეულო ღმერთებო, შემინდეთ!

მე ის უნებლიედ შემომესამართლა.

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

შენ ნურას იდარდებ, ჩემს ხელში იქნები,
გექნება სმა-ჭამა და წასვლა-წამოსვლა,

¹⁰⁰⁵ სადილი, ნადიმი, სანახაობები,
რომ შენი სიბერე ტკბილად გაატარო,
რომ ველარ დაგცინოს ავმა ჰიპერბოლემ,
მომყევი, შევიდეთ.

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

იყოს, თუ ასეა.

შინ შედიან. მსახიობებს სცენიდან გააქვთ სასამართლოს მოწყობილობა.

პარაზასისი

კ ო რ ი ფ ე ო ს ი

(მამა-შვილს)

მამ, ახლა წადით გახარებულნი.

(მაცურებელს)

¹⁰¹⁰ ამასობაში კი მირიადნო,
აურაცხელნო,
მასზე იზრუნეთ, რაც აქ ითქმება,
ის უნაყოფოდ ნუ დაეცემა
მიწას.

თუმცა ეს მოსდის ბრიყვ მაცურებელს
და თქვენ არაფრით არ გემუქრებათ.

¹⁰¹⁵ აქ ყურადღებით იყავი, ხალხო, თუ მართლა გიყვარს ჭეშმარიტება,
რადგან ჩემს პოეტს ახლა სურს, მაგრად გაკიცხოს ჩვენი
მაცურებელი.

ამბობს, მომექცნენ უსამართლოდო, სიკეთე სულ არ დამიფასესო;
ზოგი სიკეთე ცხადად კი არა, შეფარვით მაქვსო მე ნაკეთები,
როცა პოეტებს მივაბაძინე ევრიკლესეულ მისნობისათვის,

¹⁰²⁰ სხვების მუცლებში შევაღწიე და კომედიები შევუღვარეო
და ამის შემდეგ ცხადად ჩავიგდე საფრთხეში თავი მე თვითონაო,
როდესაც არა სხვისი მუხების ბაგით დავიწყე მეტყველებაო...

ამაღლებულმა, პატივდებულმა, როგორც არავინ
ყოფილა თქვენგან,
მე მივაღწიე მაღალ მწვერვალებს და მაინც, მაინც არ
ვქედმაღლობო,

1025 არც პალესტრებში მე არ დავრბივარ ნორჩი ბიჭების
საცდუნებლადო,
არც ვინმეს თხოვნას ვაკმაყოფილებ, კომედიაში გამოვუყვანო
სატრფო ბიჭიო, რადგან მე მაქვსო ამის შესახებ სწორი აზრიო,
მუზებს, რომლებსაც მე ყურს ვუგდებო, მაჭანკლობას ვერ
დავაკისრებო.

როგორც კი გუნდი ჩავიგდე ხელში, ადამიანებს კი არ დავეცი
1030 თავს, მე ჰერაკლეს საკადრი რისხვით თავს დავაცხერი
უდიდეს ხალხსო
და მამაცურად წინ დავუდექი სულ თავიდანვე
თვითონ კბილბასრსო,
რომელიც კინას უუსაშინლეს სხივებს ასხივებს თვალებიდანო,
ირგვლივ კი, თურმე, დასაღუპავი ასი მლიქვნელის ენა ულოკავს
თავსო; ჰქონია ხმა ჩანჩქერივით, დამლუპველია მასთან შეხვედრა –

1035 სელაპის თავი, ლამიას წინა და უკანალი კი აქლემისა.
მე ეს ურჩხული რომ დავინახე, არც შევშინდი და ვერც მომისყიდეს,
თქვენი გულისთვის ახლაც ვიბრძვიო, ასე გიბრძანათ ჩემმა პოეტმა.
ამბობს, შარშან მე თავს დავეციო ციებასაც და ცხელებასაცო,
რამაც მამები დაგვიხრჩო ღამით და დაგვიწამა პაპის პაპები;

1040 რაც ლოგინებში მოგიძვრებოდათ, თუ საზოგადო საქმეს ოდნავაც
აარიდებდით თავს, შეთითხნიდნენ საქმეს, გიხმობდნენ
სასამართლოში,
ბევრი თქვენგანი, შიშით აღძრული უმაღ გარბოდა
პოლემარქოსთან.

ეს ბოროტება რომ აგაცილათ, ჩვენი მხარე რომ გაწმინდა, სწორედ
მას უღალატეთ შარშან, როდესაც თავის უახლეს
აზრებს გითესდათ.

1045 თქვენ ეს აზრები ვერ შეიცანით და არც აცალეთ აღმოცენება.
როცა ზედაშეს სწირავს პოეტი, მაშინ იფიცებს დიონისესაც,
რომ არასოდეს არვის სმენია იმაზე უფრო კარგი სიტყვები.
თვენ შეირცხვინეთ თავი, როდესაც ამ ამბავს მაშინ
ვერ მიხვდით თვითონ...

ხოლო პოეტი მცოდნეთა მიერ იმისთვის ხომ არ გაიკიცხება,

1050 რომ მეტოქეებს ისე გაუსწრო, იმედის ეტლიც კი დაეღეწა.
მომავალში კი, კეთილო ხალხო,
ის პოეტები, ვინაც ცდილობენ,
სიახლის ძებნას შესწირონ თავი,
უფრო გიყვარდეთ და დააფასეთ,

1055 მათი აზრები კი შეინახეთ

და ზანდუკებში ვაშლებთან ერთად
ჩააწყვეთ. ამას თუ გააკეთებთ,
ერთ წელიწადში თქვენი სამოსი
გონივრულობით გაიჟღინთება.

პ ი რ ვ ე ლ ი ნ ა ხ ე ვ ა რ გ უ ნ დ ი

¹⁰⁶⁰ ოდა ოჰ, ოდესღაც ხომ გუნდებში ტოლს არავის ვუდებდით

და ბრძოლებშიც ვვარგოდით,
სხვა თუ არა, ამაში ხომ ვაჟკაცები ვიყავით!
იყო უწინ, ოდესღაც...
დრო წავიდა, გედის ფრთაზე უფრო თეთრი

¹⁰⁶⁵ დაგვიტოვა თმები.

თუმცა დავრჩით ნარჩენები,
ჭაბუკური ძალა გვინდა,
რადგან ვთვლით, რომ ეს სიბერე
გახლავთ ბევრად უკეთესი
ბევრი ბიჭის კულულსა და

¹⁰⁷⁰ გავასქელობაზედაც.

პ ი რ ვ ე ლ ი ნ ა ხ ე ვ ა რ გ უ ნ დ ი ს წ ი ნ ა მ ძ ლ ო ლ ი

¹⁰⁷⁵ თუკი ვინმე თქვენგანს, ჩვენო კარგო მაცურებელო,
უკვირს, როცა ხედავს, რომ მაქვს წელი ავი კრაზანის
და აფიქრებს, თუ რას ნიშნავს ამოდენა ნესტარი,
მე იოლად აღმოვუფხვრი განათლების ხარვეზებს.

¹⁰⁷⁵ ჩვენ, ვისაც ეს ნესტრები გვაქვს დაკიდულნი, გახლავართ
ერთადერთნი ატიკელნი, ნალდი ავტოხთონები,
მოდგმა კეთილშობილი და მოდგმა უმამაცესი,
ვინც დაიცვა ეს ქალაქი ბარბაროსებისაგან,
როცა კვამლით გვავსებდნენ და გადაბუგვას გვიქადდნენ,

¹⁰⁸⁰ როს უნდოდათ, დაერბიათ კრაზანის ბუდეები.
უმალ ფარი ვიფარეთ და შუბით შევიარაღდით,
მძაფრი რისხვით აღვივსეთ და მძიმე ომი გავმართეთ,
კაცი კაცთან დადგა მაშინ, ტუჩი მრისხანებისგან
დაიკბინა, ისრებისგან ცას ვერ დაინახავდი.

¹⁰⁸⁵ შეგვეწივნენ ღმერთები და საღამოსთვის ვაოტეთ,
რაკი სწორედ ზედ ბრძოლის წინ ლაშქარს ბუმ გადუფრინა.
დავედევენეთ, დავუნესტრეთ ტომრებივით შარვლები,
გარბოდნენ და ჩვენც ნესტრებით ყბებს და წარბებს ვწვდებოდით;
კარგად დაგვიმახსოვრეს და ახლა ბარბაროსებში

¹⁰⁹⁰ სიმამაცის ნიმუშია ატიკური კრაზანა.

მ ე ო რ ე ნ ა ხ ე ვ ა რ გ უ ნ დ ი

^{ანტოლა} იმიტომ, რომ საშინელი ვიყავი და არაფრის,
არაფრის მეშინოდა!

მივაწევი ხომალდებით, გავაქციე ლაჩრები.
იმიტომ, რომ ჩვენ მაშინ

¹⁰⁹⁵ არ ვფიქრობდით ლამაზ-ლამაზ ტირადებზე
და არც მახეზლობაზე.

ჩვენი ფიქრი ეს იყო, ვინ
იქნებოდა უკეთესი
მენიჩზე და უამრავი
ქალაქიც ჩვენ ავიღეთ.

¹¹⁰⁰ გადასახადს ჩვენ გვიხდიან,
ესენი რომ იპარავენ.

მ ე ო რ ე ნ ა ხ ე ვ ა რ გ უ ნ დ ი ს წ ი ნ ა მ მ ღ ო ლ ი

^{ანტვირ.} კარგად თუ დაგვაკვირდებით, აღმოაჩენთ უმაღვე,
რომ ზნითა და ცხოვრებით მართლაც ვგავართ კრაზანებს.
ჯერ ერთი, ხომ არ არსებობს სულიერი, ამაზე

¹¹⁰⁵ უფრო მძიმე ხასიათის, უფრო აუტანელი!
ამას გარდა, სხვა რამითაც ვემსგავსებით კრაზანებს:
ტყუილად ხომ არ იქნება, გუნდად რომ ვიკრიბებით,
ბუდეს ვიქმნით არქონტთან და ბუდეს ვიქმნით თერთმეტთან,
ზოგი ოდეონშია და ზოგი კედლებს აწყდება,

¹¹¹⁰ ზუზუნებენ, თავი ყველას დაუხრია მიწისკენ,
როგორც მატლებს, ფიჭაში რომ დამკვრებიან უაზროდ.
სარჩოს შოვნაზე თუ მიდგა საქმე, აქაც რა გვიჭირს,
ვისაც ვნახავთ, დავნესტრავთ და სარჩოც არ მოგვაკლდება;
მაგრამ მუქთამჭამელებიც არ გვაკლია, მამლები,

¹¹¹⁵ ნესტარი არ გააჩნიათ, ხელისგაუნძრევლად რომ
მიერთმევენ, რაც ჩვენ დიდი გარჯის ფასი გვიჯდება.
ესაა, რომ არ გვასვენებს, ომში ვინც არ ყოფილა,
ის ხალხია, ჩვენს ხელფასს რომ ახრამუნებს, ქვეყნისთვის
რომ არც შუბი, არც ნიჩაბი ხელში არ აუღია.

¹¹²⁰ მომავალში, მე ვთვლი, უნდა მოქმედებდეს კანონი:
ნესტარი არ გაგაჩნია? – ვერ მიიღებ ტრიობოლს.

მეორე ეპისოდონი

შემოდინან ფილოკლეონი და ბდელიკლეონი; ფილოკლეონს დაფლეთილი მოსასხამი და ძველი ფეხსაცმელი აცვია. ბატონებს მოჰყვებათ მონა, რომელსაც ახალი მოსასხამი და ფეხსაცმელი მოაქვს.

ფილოკლეონი

(თავის მოსასხამზე მიუთითებს)

სანამ ცოცხალი ვარ, ამას არ გავიხდი,
მტერთან დარჩენილი ამან არ დამიხსნა,
თავზე რომ დაგვეცა დიდი ბორეასი?!

ბდელიკლეონი

(ახალ მოსასხამს აწვდის)

¹¹²⁵ შენ, მგონი, არც გინდა, სიკეთე მიიღო.

ფილოკლეონი

ო, არა, ღმერთმანი, ეგ სულ არ მჭირდება,
ჩემი მოსასხამი თევზით რომ დავსვარე,
მაუდის მთელავის ვალიც კი დავიდე.

ბდელიკლეონი

შენ ხომ მომაბარე თავი სამუდამოდ,

¹¹³⁰ რომ მეკეთებინა სიკეთე ნიადაგ.

ფილოკლეონი

რა გინდა, მითხარი!

ბდელიკლეონი

ეგ გაიხადე და

მვირფასი სამოსი მოისხი ახლავე.

(ძალად აცმევს)

ფილოკლეონი

ღირს კი, გააჩინო შვილები, გაზარდო,
რომ მერმე დაგახრჩონ ამ ჩემი ვაჟივით?

ბდელიკლეონი

¹¹³⁵ მოეშვი ლაყბობას. აიღე, ჩაიცვი.

ფილოკლონი

(მოსასხამს უყურებს)

ღმერთების სახელით, ეს რა ოხრობაა?

ბდელიკლონი

ეს გახლავს პერსისი ანუ კავნაკესი.

ფილოკლონი

მე კიმეტიდური ტყაპუჭი მეგონა.

ბდელიკლონი

რა გასაკვირია, მენ ხომ არ ყოფილხარ
¹¹⁴⁰ სარდელში, რომ გეცნო. რას იტყვი?

ფილოკლონი

ღმერთმანი,

ვერც ახლა ვიცანი, თუმცა მეჩვენება,
მორიქეს ტანსაცმელს წააგავს რაღაცით.

ბდელიკლონი

ეს ეკბატანაში გახლავს მოქსოვილი.

ფილოკლონი

(ფოჩებზე მიუთითებს)

რა, ეკბატანაში ფაშვისგან მოქსოვეს?

ბდელიკლონი

¹¹⁴⁵ რას ამბობ, ძვირფასო? ბარბაროსები ხომ
ამას აკეთებენ დიდი დანახარჯით, –
სულ ცოტა, ტალანტი მატყლი წავიდოდა.

ფილოკლონი

მაშ, უნდა ეწოდოს «მატყლისდამლუპველი»,
არა კავნაკესი.

ბდელიკლონი

გაჩერდი, ძვირფასო,

¹¹⁵⁰ როდესაც გაცმევენ.

(ცდილობს, მოასხას)

ფილოკლეონი

ვაიმე უბედურს!

არ შემომასუნთქა სითბო სამაგელმა?!

ბდელიკლეონი

ჩაიცვამ?

ფილოკლეონი

ო, არა!

ბდელიკლეონი

მაგრამ საყვარელო...

ფილოკლეონი

თუ გინდა, პირდაპირ ღუმელი ჩამაცვი.

ბდელიკლეონი

ახლავე ჩაგაცმევ, ძვირფასო.

(აცმევს. მონას)

შენ წადი.

ფილოკლეონი

(ახალ, თბილ მოსასხამში)

¹¹⁵⁵ ჩანგალიც მოიტა.

ბდელიკლეონი

ჩანგალი რად გინდა?

ფილოკლეონი

იმით ამომიღებ, როცა ჩავიშლები.

ბდელიკლეონი

აბა, ეგ ჯღანებიც სწრაფად გაიხადე

და «ლაკონურები» ჩაიცვი ახლავე.

ფილოკლეონი

გინდა, დავიღუპო თავი და ჩავიცვა

¹¹⁶⁰ მტრული სახელმწიფოს მტრული ფეხსაცმელი?

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

ფეხი ჩაჰყავი და მტკიცედ გაიარე
ამ «ლაკონურებით.»

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

(ცალ ფეხსაცმელს იცვამს)

უსამართლობაა,

ეს ხომ მტრის მიწაზე ფეხის დადგმასა ჰგავს!

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

მაშ, ახლა მეორეც.

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

არა, არასოდეს!

¹¹⁶⁵ ამ ფეხზე სპარტელთა მოძულე თითი მაქვს!

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

უნდა გააკეთო!

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

რა უბედური ვარ,

კაცი სიბერეში ფეხსაც ვერ ვიყინავ!

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

ჩაიცვი ერთი და მერმე მედიდურად
გაივლ-გამოივლი მდიდარი კაცივით.

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

(მედიდურად დადის)

¹¹⁷⁰ აბა, დააკვირდი გავლა-გამოვლას და
მითხარი, ვის ვგავარ ახლა სიარულით.

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

ძირმაგარაზე რომ ნიორს დაადებენ.

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

ოჰ, ერთი სული მაქვს, გავაც გავიქნო.

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

ახლა შევამოწმოთ, რას ილაპარაკებ,

¹¹⁷⁵ როცა განათლებულ ხალხში აღმოჩნდები.

ფილოკლონი

რადაცას.

ბდელიკლონი

მაინც რას?

ფილოკლონი

სათქმელი ბევრია,

აი, ლამიამ რომ ბუთქა დაჭერისას,

კორდოპიონმა რომ დედამისს...

ბდელიკლონი

არ გვინდა

ეგ ძველი ზღაპრები, რამე ჭკვიანური

¹¹⁸⁰ უნდა თქვა, უბრალო, საყოველდილდურო.

ფილოკლონი

მიგიხვდი. ყველაზე უფრო უბრალოა,

სინდიოფალა და თაგვი რომ იყვნენ და...

ბდელიკლონი

«ბნელო, უმეცარო», უთხრა თეოგენემ

მენაგვეს, როდესაც ლანძღავდა, «თაგვსა და

¹¹⁸⁵ სინდიოფალაზე აპირებ ლაპარაკს?»

ფილოკლონი

მაშ, რა ოხრობაზე?

ბდელიკლონი

ო, დიდ-დიდ ამბებზე,

ვთქვათ, როგორ წაბრძანდი წელს თამაშობებზე.

ფილოკლონი

მერედა, ოდესმე სადმე კი ვყოფილვარ?

პაროსზე ვეგდე და იქაც ორ ობოლად.

ბდელიკლონი

¹¹⁹⁰ და უნდა ჩაურთო ისე, სხვათა შორის,

რომ ეფუდიონი კარგად ჭიდაობდა,

მოხუცი კი არის და ჭაღაროსანი,

მაგრამ მას ფერდები, მკლავები, მუცელი

რკინისებური აქვს.

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

შეწყვიტე სიბრიყვე!

¹¹⁹⁵ ვინ აჭიდავებდა იქ რკინის ჯავშანით?!

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

ბრძენი, ჩვეულებრივ, ასე ლაპარაკობს.
მაშ, ესეც მითხარი, ნადიმზე რომ მოხვდე,
სტუმრებს რას ეტყობდი, ყმაწვილკაცობიდან
რას გაიხსენებდი ყველაზე ვაჟკაცურს?

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

¹²⁰⁰ ყველაზე ვაჟკაცურს? ყმაწვილკაცობიდან? –
ერგასიონთან რომ პალო მოვიპარე.

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

მლუპავ? რა პალოო? თქვი, რომ ნადირობდი
ტახსა და კურდღელზე, ანდა ჩირაღდნებით
დარბობდი... ირჩიე, რაც სახალისოა.

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

¹²⁰⁵ კი, კი, გამახსენდა მართლა სახალისო.
ერთხელ ფაილოსმა მაგრად მაგინა და
მე სასამართლოში საქმე გავურჩიე.

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

არ ვარგა, შეწყვიტე! ერთი, წამოწექი,
ისწავლე სუფრაზე მოქცევის წესები.

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

¹²¹⁰ პირდაპირ წამოვწევე?

(წვება)

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

არა, წესიერად!

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

როგორ, გადავბრუნდე?

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

არა, არა-მეთქი!

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

მაშ, როგორ?

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

მუხლები გაშალე და როგორც
ათლეტი, მსუბუქად მიწეე ხალიჩაზე.
მერმე კი შეაქე ბრინჯაოს ჭურჭელი,
¹²¹⁵ ჭერი შეისწავლე, ნოხი შეამჩნიე.
წყალი ხელებისთვის. მაგიდა შემოაქვთ.
ვსადილობთ. ხელს ვიწმენდთ. შევწირავთ ზედაშეს.

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

ღმერთების სახელით, ჩვენ ძილში ვქეიფობთ?

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

ფლეიტამ ნიშანი მოგვცა, ნადიმობენ
¹²²⁰ თეორე, ესქინე, ფანოსი, კლეონი,
ვიდაც უცხოელიც, ძე აკესტორისა.
ამათთან აჰყვები სუფრულს?

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

რა თქმა უნდა!

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

მართლა?

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

ვით ვერავინ დიაკრიელთაგან.

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

ახლავე გავიგებ. ვთქვათ, მე ვარ კლეონი,
¹²²⁵ ვმღერი «ჰარმოდოსს»; აბა, შენ ამყევი.
(*მღერის*)
«არასოდეს არ შობილა ათენში...»

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

(*აგრძელებს*)

...მსგავსი თაღლითი და ქურდი.

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

ამას იმღერებ და ქოქოლას დაგაყრის,
ღრიალით აგიკლებს, თან გაგანადგურებს
¹²³⁰ და სულ გაგაძევებს ქვეყნიდან.

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

თუ მართლა

მაგიტ დამემუქრა, მე ახალს ვუმდერებ:

«კაცო, რომელიც

დიდს დაემებ ძალაუფლებას,

საცაა დააქცევ

¹²³⁵ სახელმწიფოს, უკვე ირყევა.»

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

ხელი თუ ჩასჭიდა თეორემ კლეონს და

ასეთი სიმღერა თუკი წამოიწყო:

«ადმეტე უნდა გახსოვდეს, ძმაო, და ხალხი გიყვარდეს?»

ამას რას მიუგებ პასუხად?

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

ლირიკულს:

¹²⁴⁰ «მელაკუდობა არ ვარგა,

ყველას მეგობრად ვერ დაუდგები.»

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

მერმე გააგრძელებს ბრძენი მუსიკოსი –

ესქინე, ცნობილი სელოსის ვაჟკაცი:

¹²⁴⁵ «ფული და ცხოვრება

მე, კლიტაგორასა

და თესალიელებს!»

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

«...ოხრად გაგვიფლანგავს შენცა და მეც.»

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

ამაში ძალიან მაგარი ყოფილხარ.

¹²⁵⁰ სადილზე ვეწვიოთ ახლა ფილოკტემონს.

(მსახურს)

შენ, ბიჭო კროისოს, სადილი მოიტა.

(ფილოკლეონს)

გამოვთვერი კაცურად!

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

როგორ შეიძლება!

სმა ბოროტებაა. კარების მტვრევა და

სხვა დავიდარაბა ღვინისგან არ ხდება?

1255 ამიტომ არ გვხდება ჯარიმა ნასვამზე?

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

არა, თუ წესიერ ხალხში აღმოჩნდები.
დაზარალებულთან მიხვალ, მოუყვები
რამეს სასაცილოს, რამეს ეზოპედან,
ანდა სიბარიტულს, რაც რამ ვისწავლია

1260 ნადიმზე, მიიყვან საქმეს სიცილამდე,
ისიც გაიცინებს და თავს დაგანებებს.

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

ბევრი სასაცილო რამ უნდა ვისწავლო,
რომ არსად ჯარიმა არ გადავიხადო.

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

აბა, ნურაფერი ნულარ დაგაყოვნებს.
გადიან. მონა კალათით მიჰყვება.

მცირე პარაბასისი

პ ი რ ვ ე ლ ი ნ ა ხ ე ვ ა რ გ უ ნ დ ი

1265 ოდა თავი ხშირად ჩამითვლია
გამჭრიახ არსებად და
ბრიყვად კი არასოდეს.
ამინიას, სელოსის ძეს,
კრობილოსის ნაშიერს,
მინც ვერ შევედრები,
შიმშილისგან უხმებოდა
კუჭი ანტიფონტივით.

1270 ხილს ვინ მიაშავებდა!
მერმე ელჩად გაგზავნეს
კაცი ფარსალოსში და
იქაური ლატაკები
გაიხადა მეგობრად
თავად უღატაკესმა.

პ ი რ ვ ე ლ ი ნ ა ხ ე ვ ა რ გ უ ნ დ ი ს წ ი ნ ა მ ძ ლ ო ლ ი

1275 ავტომენე, ბედნიერი კაცი ხარ,
ეპირ. რა ხელმარჯვე ვაჟკაცები დაზარდე!
ერთია და საყვარელი კაცია,

კითარაზე უკრავს გასაგიჟებლად!

მეორე ხომ მსახიობი კაცია!

¹²⁸⁰ მესამე კი, არიფრადე, ბრძენია,
შენ ხომ თვითონ დაიფიცე, არვისგან
უსწავლია, თვითონ დაეუფლაო
ენის ტრიალს კახპა დედაკაცებთან.

მ ე ო რ ე ნ ა ხ ე ვ ა რ გ უ ნ დ ი

ანტოდა

მ ე ო რ ე ნ ა ხ ე ვ ა რ გ უ ნ დ ი ს წ ი ნ ა მ ძ ლ ო ლ ი

ზოგიერთი ამტკიცებს, რომ კლეონი

¹²⁸⁵ მომაწვა და უკან დამახევიანა,
მანამდე კი ამირია ცხოვრება.

მე ავყვირდი, ხალხი კი ახარხარდა,
ჩემი დარდი აღარ ჰქონდათ, უნდოდათ,
გაეგოთ, ხუმრობას თუ ვაპირებ.

¹²⁹⁰ ეს რომ ვნახე, მეც უკან დავიხიე,
მაგრამ იქნებ სურომ ვაზსაც აჯობოს.

მესამე ეპისოდისონი

ბაზრის მოედანი.

ქ ს ა ნ თ ი ა

(შემორბის ყვირილით, გვერდებზე ხელს იკიდებს)

რა ბედნიერია კუ ტყავის ბაკანით,
სამეზის ბედნიერი დაჯავშნულ გვერდებით!
რა წინდახედული ყოფილხართ, კუებო,

¹²⁹⁵ მაგარი ზურგი გაქვთ, დარტყმას რომ აიტანს!
მე კი დავილუპე მაგრად გაროზგილი.

კ ო რ ი ფ ე ო ს ი

შენ, ბიჭო, რა მოხდა? მოხუციც რომ იყო,
«ბიჭოთი» მოგმართავ, თუ გაილახეები.

ქ ს ა ნ თ ი ა

ჩვენმა ბერიკაცმა მაგრად აურია,

¹³⁰⁰ ის იყო სტუმრებში ყველაზე შემთვრალი;
იყვნენ ლისისტრატე, ჰიპილე, ლიკონი,
თუფრასტე – ფრინიქეს მთელი ძმაცაცობა.

ჩვენმა თავხედობით სუყველას «აჯობა».
 ჯერ იყო, მუცელი რომ ამოიყორა,
 1305 დაიწყო ხტუნვა და უაზრო ჭიხვინი,
 ვირი ხომ გინახავს ქერით გაბერილი.
 მერმე მე მიმპერტყა სულ «ბიჭოს» ძახილით.
 ეს რომ დაინახა, უთხრა ლისისტრატემ:
 «მაგონებ, მოხუცო, მთხლეს მალა ამოსულს,
 1310 ვირს აცუნდრუკებულს და ბზეზე გაქცეულს.»
 ეწყინა ბერიკაცს და უთხრა სანაცვლოდ:
 «შენ თვითონ კალიას ჰგავხარ, ლისისტრატე
 და მოძნებშემოცლილ სთენელეს, საბრალოს.»
 ყველამ გაიხარა, გარდა თუფრასტესი,
 1315 თითქოს ღირსეული კაცი ყოფილიყოს.
 მაშინ თუფრასტესაც მიადგა: «მითხარი,
 აქ რას გვეჭიმები, რას გვედიდგულები,
 მდიდრების მასხარავ, დამპალ-პარაზიტო?»
 ასე დაუარა ყველას რიგრიგობით,
 1320 დასცინა სუყველას, თან სიტყვებს ამბობდა
 უაზროს, როყიოს, ბრიყვულს, უადგილოს.
 კარგად რომ გამოთვრა, სახლში წამოვიდა,
 გზაში ვინც შემოხვდა, თავში წაუთაქა.
 აი, მობრძანდება სულ ბანცალ-ბანცალით...
 1325 მე განზე გავდგები, სანამ მომხვდებოდეს.

ბანცალით შემოდის ფილოკლეონი, ჩირაღდანი უჭირავს და ფლეიტის ტქალს მოათრევს; მათ მოჰყვება ბდელიკლეონი და მომჩივანთა ხროვა.

ფილოკლეონი
 შეწყვიტე! მიბრძანდით!
 კვალდაკვალ თუ გამომყვება
 ვინმე, მაგრად იტირებს!
 თუ ახლა არ წაეთრევით,
 1330 საძაგლებო, ამ ჩირაღდნით
 გადაგბუგავთ სუყველას.

მეინახე
 ხვალ სასამართლოში მოხვალ და ყველასთან
 პასუხს გაგებინებთ მაგ თავხედობისთვის.
 ყველანი მოვალთ, რომ შენ გამოგიძახოთ.

(გადის.)

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

1335 ვაი, გამომიძახებენ!

ეგ ძველი ამბებია,
არ გამაგონოთ ეგ თქვენი
სასამართლო! ვაი!

(*ფლეიტისტ ქალზე მიუთითებს*)

მე ეს მომწონს! ძირს ურნები!

(*ბრბოს*)

1340 გამეცალეთ! მოსამართლე

სად ბრძანდება? მომშორდით!

(*ბრბო იშლება, ფილოკლონს ფლეიტისტი ქალი სცენაზე აჰყავს*)

ამოდი, ამოდი, ოქროს ხოჭუნიავ,
ამ თოკს ჩაეჭიდე, აგერ რომ მკიდია,
ოღონდ გაუფრთხილდი, თოკი დამპალია,
თუმც ხელის შეხება სულ არ ეწყინება.

1345 მარჯვედ მოგიტაცე, როცა შენ სტუმრებთან

უკვე აპირებდი გალესბოსელებას.
ამ «თოკსაც» ეკუთვნის ამისთვის მადლობა;
მაგრამ შენ ამაზე სულ რომ არ იზრუნებ,
სულაც მოატყუებ და კიდევ დასცინებ,

1350 ეგ ვიცი, ასე ხომ სხვასაც მოქცევინარ.

თუმცა, ცუდ ქალობას თუ არ გამოიჩენ,
როდესაც მოკვდება ჩემი ვაჟიშვილი,
დაგიხსნი და ხარჭად დაგისვამ, ლამაზო.
ახლა ვერ ვპატრონობ საკუთარ ქონებას,

1355 ჭაბუკი გახლავარ და მძეურვეობენ;

ვაჟი მითვალთვალეხს, აუტანელია,
რწყილისგამტყავებელკვლიავისგამრჩევი.
ისიც კი აშინებს, უცებ არ გავირყვნა,
ჩემს გარდა არც ერთი მამა ხომ არა ჰყავს!

1360 მობრძანდა... შეხედე, აქეთკენ მოიწევს.

მოდი, ამ ჩირაღდანს ხელი დაავლე და
აი, აქ დადექი, რომ გავათამაშო,
როგორც მათამაშა ჩემს ზიარებამდე.

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

ეი, შენ, ბრიყვო და ყველაფრისსრესიავ,

¹³⁶⁵ შე საკუბოვევ, რა გესიყვარულება?!
ვფიცავ დიდ აპოლონს, ეგ აღარ გაგივა!

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი
გეტყობა, შეჭამდი მოთუშულ პროცესსაც.

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი
ეს რა ხუმრობაა, სტუმრებს ფლეიტისტი
ქალი რომ მოსტაცე?

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი
ვინ ფლეიტისტიო?

¹³⁷⁰ შენ რა, საფლავიდან ამოხტი? რა გინდა?

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი
ღმერთმანი, ეგაა, შენს გვერდით დამდგარა.

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი
ეს ჩირაღდანია, იწვის ღმერთებისთვის.

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი
მაშ, ჩირაღდანია?

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი
კი, დალდასმულია.

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი
ეს შავი რაღაა, აქ რომ ამოსულა?

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

¹³⁷⁵ ეს ფისი იქნება, იწვის და გამოდის.

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი
(მოაბრუნებს ფლეიტისტ ქალს)

ეს რაა, უკნიდან, არა უკანალი?

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი
ეს – ტოტი გამოდის ჩირაღდნის ტარიდან.

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი
რის ტოტი? რას ამბობ?

(ფლეიტისტ ქალს)
ერთი, აქ მობრძანდი.

ფილოკლონი

რაო, რას აპირებ?

ბდელოკლონი

რასა და ავიღებ,

¹³⁸⁰ წაგართმევ ახლავე, რაკი დამპალი ხარ
და არც შეგიძლია რამე.

ფილოკლონი

მომისმინე:

ერთხელ ოლიმპიურ თამაშებს ვუყურე,
იქ ეფუდიონმა მიბეგვა ასკონდა,
თუმცა იმ დროისთვის ბებერიც კი იყო,

¹³⁸⁵ მაგრამ ახალგაზრდას ტოლი არ დაუდო;
შენც ფრთხილად იყავი, თვალებს გაუფრთხილდი.

ბდელოკლონი

ღმერთით, ოლიმპია კარგად გისწავლია.

შემოდის პურის გამყიდველი ქალი, რომელსაც ქერეფონტი მოჰყვება.

გამყიდველი

(ქერეფონტს)

მოდის, დამეხმარე, ღმერთების სახელით.

აი, ეს კაცია ჩემი დამლუპველი:

¹³⁹⁰ ჩირაღდანს იქნევდა და გადამიყარა
პურ-ფუნთუშეული ათი ობოლისა.

ბდელოკლონი

ხედავ, რა გიქნია? დაგლუპავს ეგ შენი
სიმთვრალე!

ფილოკლონი

ნუ დარდობ, საქმეს მოვაგვარებ

ახლავე ძველ-ძველი იგავ-არაკებით;

¹³⁹⁵ ამ ქალთან საერთო ენას გამოვნახავ.

გამყიდველი

ორ ქალღმერთს ვფიცავარ, ანკილიონის და
სოსტრატეს ასულთან, ანუ მირტიასთან
პასუხს გაგებინებ იმ საქონლისათვის.

ფილოკლონი

ქალო, მომისმინე, არაკს მოგიყვები

¹⁴⁰⁰ გასართობს.

გამყიდველი

ღმერთმანი, რა მერაკება!

ფილოკლონი

ერთხელ, ნასადილევს, სადამოს, ეზოპეს
თავხედმა და მთვრალმა ძუკნამ დაუყეფა.

მაშინ კი უბრძანა ეზოპემ, შე მართლა
ძუკნავ, ემაგ ყეფას, ხორბალი გეყიდა,

¹⁴⁰⁵ ის არ გერჩივნაო, შე უპატრონო?

გამყიდველი

დამცინი კიდევაც? მოგიხმობ, ვინცა ხარ,
ხვალვე სამართალში აგორანომებთან,
მოწმედ დამიდგება აგერ, ქერეფონტი.

ფილოკლონი

აბა, მომისმინე, რა გითხრა, ძვირფასო.

¹⁴¹⁰ როცა შეეჯიბრა ლასე სიმონიდეს,

უთქვამს, ყველაფერი ფეხზე მკიდიაო.

გამყიდველი

ნუთუ მართალია?

ფილოკლონი

შენ კი, ქერეფონტო,

ჩანს, მოწმედ უდგები ამ ქალს, ჩაყვითლებულს,

ინოს, ევრიპიდეს ფეხებზე გამოზმულს.

პურის გამყიდველი ქალი და ქერეფონტი გადიან. შემოდიან
ბრალმდებელი და მოწმე.

ფილოკლონი

¹⁴¹⁵ კიდევ მომჩივანი გამოჩნდა, მე მგონი,

მოწმესაც მოათრევს, ცუდი ამბავია.

ბრალმდებელი

ვაი მე უბედურს! გიხმობ სამართალში

შეურაცხყოფისთვის.

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

დმერთების სახელით,
არ გინდა, მე თვითონ ვიხდი ჯარიმას და
¹⁴²⁰ რასაც კი მოითხოვთ, მოგართმევთ ახლავე.

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

მე თვითონ მინდა, რომ მოველაპარაკო.
დიახ, ვაღიარებ, ვცემე, დავუშინე
ქვები მე სულელმა. აქ მოდი, ძვირფასო,
მინდა, მეგობრულად დავშორდეთ ერთმანეთს,
¹⁴²⁵ ფული გამომართვი. რამდენი მოგართვა?

ბ რ ა ლ მ დ ე ბ ე ლ ი

თვითონ თქვი, არ მინდა მაშინ სასამართლო.

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

ერთხელ სიბარიტი თურმე ოთხთვალიდან
გადმოვარდნილა და თავი მიურტყია,
რაკი ცხენოსნობის არა ესმოდა რა.
¹⁴³⁰ ამ დროს მეგობარი მისულა და უთქვამს:
რაიც გეხერხება, ის უნდა აკეთო.
შენაც გაიქეცი ახლა პიტალესთან.

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

გიცნობ, მამაჩემო, ესა ხარ, რაცა ხარ.

ბ რ ა ლ მ დ ე ბ ე ლ ი

(მოწმეს)

შენ დაიმახსოვრე, რაც ჩვენ გვიპასუხა.
(წასვლას აპირებენ)

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

¹⁴³⁵ მოიცა, ნუ ჩქარობ. ქალმა სიბარისში
დოქი დაამსხვრია...

ბ რ ა ლ მ დ ე ბ ე ლ ი

(მოწმეს)

შენ მოწმე იქნები.

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

დოქმა გამოძებნა მოწმე და უჩივლა.

ქალს უთქვამს, ვფიცავარ ქალწულ პერსეფონეს,
შენ მაგ მოწმეობას შეეშვა, სჯობია,
¹⁴⁴⁰ რომ სადმე იშოვო კარგი არტახიო.

ბ რ ა ლ მ დ ე ბ ე ლ ი

იცინე, გიხმობენ ხვალ სასამართლოში.
(გადის მოწმესთან ერთად.)

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

დემეტრეს ვფიცავარ, აქ აღარ დავრჩები,
ახლა აგიღებ და...

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

რას შვრები?

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

რას ვშვრები?

ახლავე შეგიტან სახლში, მოწმეები
¹⁴⁴⁵ ველარ აუდიან შენს მომჩივანთ უკვე.

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

დელფოში ეზოპეს...

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

ფეხზე არ მკიდია?

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

...დასწამეს, აპოლონს ია მოჰპარეო,
მან კი უპასუხა, რომ ხოჭო ნეხვისა...

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

დაგლუპავ მაგ ნეხვის ხოჭოებიანად!

პ ი რ ვ ე ლ ი ნ ა ხ ე ვ ა რ გ უ ნ დ ი

¹⁴⁵⁰ მშურს მოხუცის სიხარული.

რა დღეები დაუდგა!

რა ცხოვრება აქვს ნანახი!

ახლა გაბედნიერდება,

ჩავარდება

¹⁴⁵⁵ დიდ ბედსა და განცხრომაში.

მაგრამ, მგონი, სულ არ უნდა.

ძნელი არის, უარი თქვა

საკუთარ ბუნებაზე;
თუმცა ბევრის ხვედრი არის,
¹⁴⁶⁰ სხვის აზრს დაემორჩილოს და
ხასიათი შეიცვალოს.

მ ე ო რ ე ნ ა ხ ე ვ ა რ გ უ ნ დ ი
ჩემგანაც და ბრძენთაგანაც
ქება დაიმსახურა
მამისმოყვარეობისა
¹⁴⁶⁵ და სიბრძნის გულისათვის
ბიჭმა ფილოკლეონის.
ჯერ არავინ არ მინახავს
ასე ნაზი და ჭკვიანი,
აღფრთოვანებული ვარ!
¹⁴⁷⁰ რაც კი უთხრა, ყველაფერი
გამსჭვალული იყო ზრუნვით,
რომ მშობელი საკუთარი
გამოესწორებინა.

ექსოდოსი

ქ ს ა ნ თ ი ა

(სახლიდან გამოდის)

ვიღაც დემონმა საქმე უცნაური
¹⁴⁷⁵ შემოიტანა სახლში ნამდვილად.
მოხუცი, სმით რომ იჯერა გული,
ფლეიტის ხმაზე გადაირია,
მთელი ღამეა, ცეკვავს და ცეკვავს
სულ ძველ-ძველ ცეკვებს, თესპისისეულს;
¹⁴⁸⁰ ამბობს, ნახეთო, რა უბადრუკნი
არიან ჩვენი ტრაგიკოსები.

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

(კარებში)

ვინ ზის კარებთან?

ქ ს ა ნ თ ი ა

მოდის ეს ჭირი.

ფილოკლონი

განიხვნეს ბჭენი!

¹⁴⁸⁵ შემოდის როკვა.

ქსანთია

როკვა თუ ბოდვა?

ფილოკლონი

ნეკნი იხრება,

გუგუნებს ნესტო

და მალა მღერის.

ქსანთია

შხამი დალიე!

ფილოკლონი

¹⁴⁹⁰ მაგრად შეშინდა მაშინ ფრინიქე.

ქსანთია

არ გადამთელო!

ფილოკლონი

ცახცახებს ცაში ფეხის აშვერით.

(ხტის)

ქსანთია

საჯდომი მოგიჩანს.

ფილოკლონი

შენსას მოუარე!

ჩემი სხეულის ყველა ნაწილი

¹⁴⁹⁵ სწრაფად ტრიალებს მენჯის გარშემო.

ქსანთია

საბრალო, სულმთლად გაგიჟებულა.

ფილოკლონი

ახლა კი მოვუხმობ მოწინააღმდეგეთ.

ვინმე ტრაგიკოსი ცეკვით თუ იკვებნის,

აქ გამობრძანდეს და ერთიც, შემეჯიბროს.

¹⁵⁰⁰ არავინ არაა?

(შემოდის ტანდაბალი მოცეკვავე.)

ქ ს ა ნ თ ი ა

მხოლოდ ეს ერთია.

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

ვინაა საბრალო?

ქ ს ა ნ თ ი ა

კარკინეს ვაჟია

შუათანა.

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

მე მაგას ჩავყლაპავ, იცოდეთ,
სახეს გავუსივებ მუშტის ცეკვა-ცეკვით,
რიტმში ვერ ჩაჯდება!

შემოდის ახალი ჯ უ ჯ ა.

ქ ს ა ნ თ ი ა

მაგრამ, უბედურო,

¹⁵⁰⁵ ესეც ტრაგიკოსი გახლავს, წელანდელის
ძმია.

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

მაშ, საჭმელი არ შემომაკლდება.

ქ ს ა ნ თ ი ა

ეს რა საჭმელია, ეს კიბორჩხალები!
კიდევ ვილაცაა კარკინეს ვაჟთაგან.

შემოდის მესამე ჯ უ ჯ ა.

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

ეს რაღა მოხობავს, კიბო თუ ობობა?

ქ ს ა ნ თ ი ა

¹⁵¹⁰ ამას რომ უყურებ, ოჯახში ყველაზე
პატარა კი არის, მაგრამ ტრაგიკოსობს.

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

რა ბედნიერი ხარ შვილებით, კარკინე!
ეს რა სიმრავლეა შენი ნარჩიტების!
უნდა ჩავიდე და შეჯიბრში ჩავება.

(ქსანთიას)

¹⁵¹⁵ როცა დავამარცხებ, კარგად დამიმწნილე.

კორიფეოსი

აბა, ყველანი გადავდგეთ გვერდზე და დავუტოვოთ
ჩვენი ადგილი,
რათა შეიძლონ, რომ თავისუფლად გადაბზრიალდნენ
ცეკვა-თამაშით.

პირველი ნახევარგუნდი

სტრ. სახელგანთქმულო ვაჟებო

ზღვათა მეუფისა,

¹⁵²⁰ უდაბური ზღვის ნაპირთან

იცეკვეთ ყვითელ ქვიშაზე,

კირჩხიბის ძმებო.

მეორე ნახევარგუნდი

ანტ. მაშ, აიქნიეთ ფეხები

ფრინიქესეულად!

¹⁵²⁵ უნდა იხილოს ეგ თქვენი

ფეხები მაცურებელმა,

უნდა იხუვლოს!

გუნდი

დატრიალდი და დაირტყი მაგ მუცელზე ხელები.

¹⁵³⁰ ფეხი ცისკენ აიშვირე, დაბზრიალდი სასწრაფოდ,

რადგან თვითონ ზღვის მეუფე მათი მამა მოძვრება,

ბედნიერი ამ თავისი კიბორჩხალა შვილებით.

აბა, ვისაც ცეკვა უყვარს, სასწრაფოდ აქ ამოდით,

ჩვენთან, სწრაფად; ეს ხომ დღემდე არავის არ უქნია,

¹⁵³⁵ ვინმეს გუნდი კომიკოსთა ცეკვით რომ გაეყვანა.

გუნდი და მსახიობები ცეკვა-ცეკვით გადიან.

კომენტარები

ღ რ უ ბ ლ ე ბ ი

კომედია დაიდგა ძვ. წ. 423 წელს დიდ დიონისიებზე და კომედიოგრაფოსთა ასპარეზობაში მესამე ადგილი დაიკავა. შემდგომში «ღრუბლების» წარუმატებლობით განაწყენებულმა არისტოფანემ, რომელსაც ეს კომედია თავის საუკეთესო ნაწარმოებად მიაჩნდა, მისი გადაკეთება სცადა, მაგრამ, როგორც ჩანს, ეს საქმე ბოლომდე არ მიუყვანია და ამჟამად უცნობია, დაიდგა თუ არა «ღრუბლების» მეორე რედაქცია, რომელმაც ჩვენამდე მოაღწია (პირველი რედაქციიდან უმნიშვნელო ფრაგმენტებია მოღწეული).

სტრ. 7. *მსახურთა ცემაც რომ აღარ შემიძლია* – ომიანობისას პატრონები დაშინებულები იყვნენ, მონები მტრებთან არ გაქცეულიყვნენ ან არ დაებულებინათ ისინი.

სტრ. 21. მ ნ ა – ფულის ერთეული ათენში, 1200 დრაქმა.

სტრ. 46. მ ე გ ა კ ლ ე – ეს სახელი ხშირად გვხვდება ალკმეონიდების გვარში.

სტრ. 64. ქ ს ა ნ თ ი პ ე, ქ ე რ ი პ ე, კ ა ლ ი პ ი დ ე – თითოეული ამ სახელის მეორე ნაწილი შეიცავს «ჰიპო-» ძირს («ჰიპპოს» ცხენია): ცხენოსნობა არისტოკრატი ახალგაზრდობის აუცილებელ გასართობს წარმოადგენდა.

სტრ. 96. *ცა არის ღუმელი და ჩვენ ნახშირიო* – აქ და სხვაგანაც არისტოფანე სოკრატეს მიაწერს მუშაობას ნატურფილოსოფიაში, გეომეტრიაში, ლინგვისტიკასა და ა. შ., რასთანაც რეალურ სოკრატეს საქმე არასოდეს ჰქონია. ასევე არ ჰქონია ისტორიულ სოკრატეს ფასიანი სასწავლებელი და არავისთვის უსწავლებია სასამართლო მჭევრმეტყველების ელემენტები.

სტრ. 104. ქ ე რ ე ფ ო ნ ტ ი – სოკრატეს ერთ-ერთი ყველაზე ახლობელი და ერთგული მოწაფე.

სტრ. 108-109. *...ლეოგორას გაზრდილი ხობხებიც რომ მომცე...* – ლეოგორა ორატორ ანდოკიდეს მამა იყო. ხობხი მაშინაც იშვიათ და ძვირფას ფრინველად ითვლებოდა.

სტრ. 156. ს ფ ე ტ ო ს ე ლ ი – სფეტოსი ატიკის ერთ-ერთი დემი იყო.

სტრ. 180. თ ა ლ ე ს ი – ძვ. წ. '33 საუკუნის ძველი ბერძენი ფილოსოფოსი.

სტრ. 211. ე ვ ბ ე ა – უხვმოსავლიანი კუნძული ატიკის აღმოსავლეთით; პელოპონესის ომის პირველ წლებში ერთ-ერთი ლაშქრობის დროს გააცამტვერა პერიკლემ.

სტრ. 257. ათამანტი – ლეგენდარული გმირი. სოფოკლეს ამავე სახელწოდების ტრაგედიაში მას თავი უნდა შეეწირა ზევსისათვის საკუთარი შვილების მიმართ ჩადენილი დანაშაულის გამო. ღვთისთვის შესაწირ არსებას გვირგვინით ამკობდნენ ხოლმე.

სტრ. 270. ოლიმპო (ოლიმპი, ოლიმპოსი) – საბერძნეთის ჩრდილოეთით, თესალიაში მდებარე წმინდა მთა, უზენაესი ღმერთების ადგილსამყოფელი.

სტრ. 273. მეოტისის ჭაობი – მეოტისი თანამედროვე აზოვის ზღვაა. მიმანტი – მთაა მცირე აზიაში.

სტრ. 300. პალასის ქვეყანა – ატიკა.

სტრ. 301. კეკროპის მიწა – ათენი, რომლის დამაარსებლაც ითვლებოდა ლეგენდარული კეკროპი.

სტრ. 323. პარნესი – მთათა ჯაჭვი ჩრდილოეთ ატიკაში.

სტრ. 335. შმდგ. – არისტოფანეს თანამედროვე დითირამბიკოსი და ტრაგიკოსი პოეტების ღვლარჭნილი სტილის პაროდია.

სტრ. 348. ვინმე თმოსანი – იგულისხმება ლირიკოსი პოეტი იერონიმე, ქსენოფონტის ძე.

სტრ. 361. პროდიკე – ძვ. წ. საუკუნის ერთ-ერთი უდიდესი სოფისტი.

სტრ. 408. დიასიები – ზევსისადმი მიძღვნილი ძველებური დღესასწაული.

სტრ. 530. შმდგ. – იგულისხმება არისტოფანეს პირველი კომედია «მეინახენი», რომელშიც გამოყვანილი იყო ორი ძმა; ისინი განასახიერებდნენ აღზრდის ორ სისტემას, პატრიარქალურსა და მოდურს (კომედიამ მეტად უმნიშვნელო ფრაგმენტების სახით მოაღწია ჩვენამდე).

სტრ. 531-532. ბავშვი ვადაცამაიყვანა ... – არისტოფანე შეახსენებს ათენელ მაცურებელს, რომ თავის პირველ კომედიებს იგი სხვისი სახელით დგამდა.

სტრ. 534. მოვიდა ჩემი კომედია ელექტრასავით ... – ესქილეს ტრაგედია «ქოეფორებში» ელექტრა მამის საფლავზე ნაპოვნი თმის კულულის მიხედვით ხვდება, რომ დაბრუნებულა მისი ძმა, ორესტე.

სტრ. 538. შმდგ. – ჩამოთვლილია ბალაგანური კომედიის ძირითადი ხერხები.

სტრ. 540. კორდაქსი – აღვირახსნილი როკვა.

სტრ. 551-552. ევპოლოსის კომედია «მარიკანტში» წარმოდგენილი იყო ბარბაროსი მონაჰიპერბოლე და მისი გალოთებული დედა.

სტრ. 555-556. ფრინიქე და ჰერმიპე – არისტოფანეს თანამედროვე კომედიოგრაფოსები.

სტრ. 595-596. ...ფოიბოს, დელოსის მკვიდრო – კუნძული დელოსი იყო ფოიბოსის (აპოლონის) კულტის ერთ-ერთი ცენტრი. კინთია – მთაა ამ კუნძულზე.

სტრ. 598. ეფესოსი – არტემისის კულტის ცენტრი ლიდიაში.

სტრ. 603. პარნასოსი – მთა ცენტრალურ საბერძნეთში.

სტრ. 622. მემნონი და სარპედონი – ლეგენდარული გმირები, ღვთისშვილები, რომლებიც ტროასთან დაიღუპნენ.

სტრ. 666. ძველბერძნულ ენაში ცალკე სიტყვები არ იყო «მამლისა» და «დედლის» აღსანიშნავად.

სტრ. 830. ...სოკრატემ ბრძანა, მელოსელმა – მელოსელი იყო არა სოკრატე, არამედ ფილოსოფოსი დიაგორა, ძვ. წ. ' საუკუნის ერთ-ერთი ყველაზე უფრო თანმიმდევრული ათეისტი.

სტრ. 836-837. აღარც ნელსაცხებელს ისვამენ – ნელსაცხებლის წასმა საზოგადოდ მიღებული ჰიგიენური წესი იყო ძველ საბერძნეთში.

სტრ. 905. მამამისი რომ შებოროკა ზევსმა ... – ზევსმა ტახტიდან ჩამოაგდო მამამისი კრონოსი და ტარტაროსში დაამწყვდია.

სტრ. 967. «პალასი მძლავრი, ქალაქთმმუსვრელი» – ნაწყვეტი ჰიმნიდან, რომლის ავტორადაც მიიჩნევდნენ ძვ. წ. '3 საუკუნის ლირიკოს პოეტ სტესიქორეს.

სტრ. 970. ფრინისი – ბერძენ-სპარსელთა ომების ეპოქის მიტილენელი კითარისტი.

სტრ. 984. დიპოლიები – მიწათმოქმედთა ძველი დღესასწაული. კუტკალიები – ათენელს ჩვევად ჰქონდათ გრძელი თმის ტარება, რომელსაც კუტკალიის ფორმის აბზინდით იმაგრებდნენ ხოლმე.

სტრ. 985. კეკიდე – ნახევრადმითიური მომღერალი.

სტრ. 989. ტრიტროგენია – ათენა პალასის ერთ-ერთი საკულტო სახელი.

სტრ. 1001. ჰიპოკრატეს გოჭები ... – გადმოცემის მიხედვით, პერიკლეს ძმისწულ ჰიპოკრატეს ბრიყვი ვაჟები ჰყოლია.

სტრ. 1005. აკადემიის ჭალა – ჭალა ათენის გარეუბანში, რომელიც ატარებდა მითოსური გმირის, აკადემოსის სახელს. შემდგომში პლატონმა აქ დააარსა თავისი სახელგანთქმული სკოლა.

სტრ. 1051. «ჰერაკლეს წყარო» – თბილი წყლის წყარო თერმოპილეს ხეობაში. გადმოცემის თანახმად იგი შეუქმნია ათენას, რომელსაც სურდა, დაესვენებინა გარჯით გადაღლილი ჰერაკლე.

სტრ. 1956. ნესტორი – ჰომეროსის «ილიადის» ერთ-ერთი გმირი, ცნობილი თავისი მჭევრმეტყველებით.

სტრ. 1063. ...პელევსმა გაინაღდა მახვილი – მითის მიხედვით პელევსი, რომელმაც არ გაიზიარა თავისი მეგობრის ცოლის ვნება, ღმერთებმა დაასაჩუქრეს და მას ზღვის ქალღმერთი თეტისი მიათხოვეს. ამ ქორწინებიდან იშვა უდიდესი ბერძენი გმირი აქილევსი.

სტრ. 1131. მეხუთე, მეოთხე ... – თვის მეორე ნახევარს ძველი ბერძნები უკუღმა ითვლიდნენ.

სტრ. 1134. «ძველი და ახალი» (იგულისხმება «დღე») – ასე ეწოდებოდა თვის ბოლო დღეს, რომელიც «ძველი» იყო გასული და «ახალი» – დამდეგი თვეების მიმართ.

სტრ. 1189. სოლონი – ძვ. წ. '3 საუკუნის ათენელი კანონმდებელი, სახელმწიფო მოღვაწე და პოეტი.

სტრ. 1261. კ ა რ კ ი ნ ე – არისტოფანეს თანამედროვე ტრაგიკოსი პოეტი. რამდენიმე ვაჟის (პოეტებისა და მსახიობების) მამა.

სტრ. 1264-1265. ...ო, გ ა ნ რ ი ს ხ ე ბ უ ლ ო ... – ნაწყვეტი კარკინეს ძმის, ქსენოკლეს ჩვენამდე არმოღწეული ტრაგედიიდან.

სტრ. 1356. ს ი მ ო ნ ი დ ე – ძვ. წ. '3-' საუკუნის ძველი ბერძენი ლირიკოსი პოეტი.

სტრ. 1371. ე ვ რ ი პ ი დ ე დ ა ნ ა დ გ ი ლ ი ა მ ო მ ი რ ჩ ი ა უ მ ა ლ – იგულისხმება ევრიპიდეს ტრაგედია «ეოლე», რომელშიც ტრაგიკოსმა ერთმანეთზე შეყვარებული და--ძმა გამოიყვანა.

კ რ ა ზ ა ნ ე ბ ი

კომედია ვინმე ფილონიდეს სახელით დაიდგა არისტოფანეს სხვა კომედიასთან, «პროაგონთან» («წინასწარი შეჯიბრება») ერთად ლენეების დღესასწაულზე ძვ. წ. 422 წ. და მან კომედიოგრაფოსთა ასპარეზობაში პირველი ადგილი დაიკავა, «პროაგონი» მეორე ადგილზე გასულა.

სტრ. 8. *გაკორიბანტიდი...* – კორიბანტები – ფრიგიელ ქალღმერთ კიბელეს ქურუმები. სოსიას მოძრაობანი ქსანთიას აგონებს უცნაურ ცეკვას, რაც კიბელეს რიტუალის ნაწილი იყო.

სტრ. 9. ს ა ბ ა ძ ი ო ს ი – ღვინის აღმოსავლური (ფრიგიულ-თრაკიული) ღმერთი.

სტრ. 31-38. სოსიას დაესიზმრა სახალხო კრება ათენში: ათენელებს მოკლე ლაბადები ეცვათ და, ჩვეულებრივ, ჯოხით დადიოდნენ ხოლმე.

სტრ. 35. *ყოველთა მთამნთქმელი ვეშაპი* – კლეონი; ამიტომაც, რომ «სიზმარი ამყრალდა... ტყავით» (კლეონი მეტყავე იყო).

სტრ. 42. *...მერმე დამესიზმრა მის ახლოს თეორე...* – აქ ორიგინალში კალამბურია, რომლის ადეკვატურად გადმოცემა თარგმანში ვერ შევძელით. ალკიბიადე «თეორეს» («ღვთისსახიანი») ნაცვლად ენამოჩლექით ამბობს «თეოლეს» («ღვთისმომღვლე»), ხოლო «კორაქსის» («ყორანი») ნაცვლად – «კოლაქსს» («მლიქვნელი»).

სტრ. 51. *გასწევს ყორნებისკენ* – ბერძნული გინება, დაახლოებით შეესატყვისება ჩვენებურს – «ემშაკსაც წაუღია».

სტრ. 93. კ ლ ე ფ ს ი დ რ ა – წყლის საათი, რომლის საშუალებითაც სიტყვაში გამოსულს დროს უთვლიდნენ.

სტრ. 97. *რომ შეხვდეს სადმე დაწერილი...* – ათენში ჩვეულებად ჰქონდათ შეყვარებულის სახლზე სატრფოს სახელის მიწერა.

სტრ. 98. დ ე მ ო ს ი, პ ე რ ი ლ ა მ პ ე ს ძ ე – ლამაზი ათენელი ყმაწვილი.

სტრ. 99. კ ე მ ო ს ი – ურნა, რომელშიც ხმის მიცემის დროს კენჭებს ყრიდნენ.

სტრ. 106. *...ყველას გრძელ ხაზს უსვამს* – ათენურ სასამართლოში სასჯელის ჩვეულებრივი ზომა იყო ჯარიმა სახელმწიფოს სასარგებლოდ; ჯარიმის ზომას, როგორც წესი, იქვე ადგენდა სასამართლო. მოსარჩელე და მოპასუხე (ან მისი დამცველი) ასახელებ-

დნენ ჯარიმის სავარაუდო თანხას. თუკი მოსამართლეები მინიმალურ თანხაზე შეთანხმდებოდნენ, ცვილის დაფაზე მოკლე ხაზს გაუსვამდნენ, ხოლო თუ მაქსიმალურზე – გრძელს.

სტრ. 111-112. ევრიპიდეს ჩვენამდე მოუღწეველი ტრაგედიის, «სთენებეას» პაროდია.

სტრ. 123. ა ს კ ლ ე პ ი ო ს ი – მკურნალობის ღმერთი; მისი სალოცავი იყო კუნძულ ეგინაზე.

სტრ. 133-134. ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი – «კლეონის მოყვარული» და ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი – «კლეონის მოძულე» არისტოფანეს მიერ გამოგონილი, ე. წ. «მეტყველი» სახელებია.

სტრ. 145. *კვამლიო? რომელი შეშისა? – ლელვისა...* – ლელვის ბერძნული სახელწოდება შედის კომპოზიტში «სიკოფანტი» («მაბეზღარი»). ამიტომაც ლელვის კვამლი «ყველაზე უფრო მძაფრია».

სტრ. 157. დ რ ა კ ო ნ ტ ი დ ე – ათენელი პოლიტიკური მოღვაწე, შემდგომში (ძვ. წ. 404 წ.) «ოცდაათთა» ოლიგარქიული გადატრიალების მონაწილე.

სტრ. 181-185. ჰომეროსის «ოდისეას» ცნობილი ადგილის პაროდია.

სტრ. 191. « ვ ი რ ი ს ჩ რ დ ი ლ ო ბ ა » – ბერძნული ანდაზა, რომელიც უმიზნო კამათს ახასიათებს.

სტრ. 210. ს კ ი ო ნ ე – ქალაქი ქალკიდიკაში, რომელიც მრავალი თვის განმავლობაში ალყაში მოქცეული ჰყავდათ მკაცრი კლიმატით შეწუხებულ ათენელებს.

სტრ. 220. ს ი დ ო ნ ო ს ა ა მ ო ფ რ ი ნ ი ქ ო ს ი მ ღ ე რ ე ბ ი ... – პოეტ ფრინიქეს ტრაგედიაში «ფინიკიელი ქალები» ქალაქ სიდონის მკვიდრ ფინიკიელ ქალთაგან შემდგარი გუნდი სალამინთან დაღუპულ ქმრებს დასტიროდა.

სტრ. 230-235. კ ო მ ი ა , ქ ა რ ი ნ ა დ ე , ს ტ რ ი მ ო დ ო რ ე , ე ვ ე რ გ ი დ ე , ქ ა ბ ე ს ი – მამაკაცთა სახელებია.

სტრ. 236. *როდესაც ბიზანტიონში ერთად ვიყავით ყველა* – იგულისხმება ბიზანტიონის ალყა ძვ. წ. 478 წელს.

სტრ. 240. ლ ა ქ ე ს ი – ათენელი სტრატეგოსი, ხელმძღვანელობდა ძვ. წ. 427-426 წწ. ექსპედიციას; 425 წ. თანამდებობიდან გადააყენეს და სამართალში მისცეს ღალატის ბრალდებით.

სტრ. 280. *ტყუილად წყალს ნუ ნაყავ* – ორიგინალშია ბერძნული ადეკვატური იდიომა «ქვას ნუ ხარშავ».

სტრ. 281-285. იგულისხმება კუნძულ სამოსის მცდელობები, თავი დაეღწია საზღვაო კავშირისთვის.

სტრ. 288. თ რ ა კ ი ო ს ს ა ქ მ ე – ათენელები ფხიზლად იცავდნენ საკუთარ ინტერესებს თრაკიაში, სადაც მსხვილი მიწათმფლობელები სპარტას თანაუგრძნობდნენ.

სტრ. 300. *ამ ჩემი გასამრჯელოთი თვითონ ძლივს მიდგას სული* – მოსამართლეებს უხდიდნენ სამ ობოლს, რაც ყველაზე აუცილებელ საცხოვრებელ მინიმუმს წარმოადგენდა.

სტრ. 312-315. ევრიპიდეს ჩვენამდე მოუღწეველი ტრაგედიის, «თესევსის» პაროდია.

სტრ. 325-326. პ რ ო ქ ს ე ნ ი დ ე და ს ე ლ ო ს ი ს ვ ა ჟ ი ე ს ქ ი ნ ე ცნობილი იყვნენ ათენში, როგორც ქარაფშუტა ბაქიები. არისტოფანე ამიტომაც ადარებს მათ კვამლს.

სტრ. 342. დ ე მ ო ლ ო გ ო კ ლ ე ო ნ ი – ბდელიკლეონის სახელის კომიკური გადაკეთება, რაც მას ახალ აზრს სძენს: «ქუჩის ორატორი».

სტრ. 355. როცა ნაქსოსი ავიღეთ... – მოხუცები იხსენებენ კიმონის ხელმძღვანელობით ჩატარებულ ექსპედიციას ამბოხებული კუნძულის, ნაქსოსის წინააღმდეგ ძვ. წ. 464 წელს.

სტრ. 368. დ ი ქ ტ ი ნ ა – ანუ «ბადეთა მეუფე», ქალღმერთ არტემისის ეპითეტი.

სტრ. 381. დ ი ო პ ი თ ე ს ი – ეს საკუთარი სახელი ავტორს გამოყენებული აქვს მისი ეტიმოლოგიის გათვალისწინებით («ზევის მოიმედე»).

სტრ. 389. ლ ი კ ო ს ი – მგლისსახოვანი მითოსური არსება, სამართალწარმოების მფარველი. მისი ქანდაკებები იდგა სასამართლოების შესასვლელში.

სტრ. 433. მ ი დ ა ს ი, ფ რ ი ქ ს ი, მ ა ს ი ნ ტ ი ა – მონათა სახელები.

სტრ. 436. «ლ ე ღ ვ ი ს ფ ო თ ლ ი ს შ რ ი ა ლ ი» – ლიტონი მუქარის აღმნიშვნელი ანდაზა.

სტრ. 462. ფ ი ლ ო კ ლ ე – ღვლარჭნილი სტილითა და მძიმე ენით ცნობილი ტრაგიკოსი.

სტრ. 466. ა მ ი ნ ი ა – ეს სახელი საზოგადო გახდა სპარტის მომხრე არისტოკრატთათვის.

სტრ. 475. ბ რ ა ს ი და ს ი – სპარტელი მხედართმთავარი, იმ დროს თრაკიაში იბრძოდა.

სტრ. 490. ტირანიის ხსენებაც კი არ არის – ათენში ტირანია დაამხეს ძვ. წ. 510 წ. განდევნილმა ტირანმა ჰიპიამ ძვ. წ. ' საუკუნის დასაწყისში სპარტელთა მხარდაჭერით ძალაუფლების დაბრუნება ვერ მოახერხა.

სტრ. 544. შტოებს დაატარებენ... – პანათენეების სადღესასწაულო მსვლელობის დროს ბერიკაცებს ზეთისხილის რტოები ეჭირათ.

სტრ. 569. შემომიყვანენ პატარა ბავშვებს და იმათ საწყლად აატირებენ – ძველ საბერძნეთში საკმაოდ გავრცელებული ყოფილა მოსამართლეებზე ზემოქმედების ეს ხერხი.

სტრ. 578. როდესაც ბიჭებს შემოგვიყვანენ შესამოწმებლად... – ბიჭების აღრიცხვა სამხედროვალდებულთა სიაში შესაყვანად (ე. წ. «დოკიმასია») შედიოდა არა სასამართლოს, არამედ ხუთასთა საბჭოს კომპეტენციაში.

სტრ. 579. ე ა გ რ ე – ტრაგიკული მსახიობი.

სტრ. 580. იგულისხმება ესქილეს ან სოფოკლეს ჩვენამდე მოუღწეველი ტრაგედია «ნიობე».

სტრ. 592. კ ო ლ ა კ ო ნ ი მ ე – სიტყვა «კოლაქსიდან» («მლიქვნელი») ნაწარმოები სახელი, მინიშნება კლეონიმეზე.

სტრ. 615. «ბ ო რ ო ტ ი ს და ც ვ ა», «ი ს ა რ თ ა გა ნ მ ფ ა რ ვ ე ლ ი ფ ა რ ი» – ეპოსისთვის დამახასიათებელი გამოთქმები.

სტრ. 616. « ვ ი რ ი » – იგულისხმება ღვინის ჭურჭელი ორი გრძელი ყურით.

სტრ. 654. *თუნდ მსხვერპლშეწირვას მომკვეთონ მკვლეელი* – მკვლელებს ერთმეოდათ უფლება, მონაწილეობა მიეღოთ წმინდა რიტუალებსა და მსხვერპლშეწირვაში. აქ მინიშნებაა მოკვლის მუქარაზე.

სტრ. 675. კონოსი – ათენელი კითარისტი, სოკრატეს მასწავლებელი.

სტრ. 680. ევქარიდე – უცნობი პირია.

სტრ. 687. ქერეასისძე – უცნობი პირია.

სტრ. 707. *გადასახადს ხომ ამჟამად გვიხდის ათასზე მეტი დიდი ქალაქი* – ძლიერი გადაჭარბებაა; საზღვაო კავშირში შედიოდა დაახლოებით ორასი ქალაქ-სახელმწიფო.

სტრ. 715. *მაგრამ როგორც კი შეშინდებიან, ევბეას შეგპირდებიან* – ევბეაზე, რომელიც ძვ. წ. 445 წ. დაიპყრო პერიკლემ, ულატაკეს ათენელებს მიწის ნაკვეთები გამოეყოთ.

სტრ. 716. მემინი – ზომა-წონის ერთეული, დაახლოებით 52 ლ.

სტრ. 750-757. ევრიპიდეს სტილის პაროდიაა, შდრ. მაგალითად, ევრიპიდეს ტანჯვა «ჰიპოლიტოსში».

სტრ. 803 და შმდგ. ყოველ ათენურ სახლში იყო მცირე ნიშა ჰეკატეს ქანდაკებისათვის, რომელიც, ბერძნების წარმოდგენით, ღამით სახლს იცავდა.

სტრ. 828. თრატა – თრაკიელი მონაქალი.

სტრ. 844. ჰესტია – კერის ქალღმერთი.

სტრ. 874. იეიე, პეან! – საკულტო ფორმულა ღმერთ აპოლონის სადიდებელი ჰიმნი «პეანიდან».

სტრ. 875. აგიევსი – სიტყვა-სიტყვით, «ქუჩისა» – აპოლონის, როგორც სახლის დღისით მფარველის, ეპითეტი. მისი ქანდაკება ან მისდამი მიძღვნილი სვეტი, ჩვეულებრივ, სახლის წინ იდგმებოდა.

სტრ. 894-895. კიდათენელი ძალღი – იგულისხმება კლეონი.

სტრ. 895. ექსონელი ლაზესი – იგულისხმება სტრატეგოსი ლაქესი.

სტრ. 924. *ქვასანაყის ირგვლივ იცურა...* – იგულისხმება სიცილია, რომელსაც მისი ფორმის გამო ძველები ქვასანაყს ადარებდნენ.

სტრ. 947. თუკიდიდე – იგულისხმება თუკიდიდე, არისტოკრატიული ოპოზიციის მეთაური პერიკლეს აღზევების პირველ წლებში.

სტრ. 959. *«კითარას არ უკრავს»* – ფრაზა ნასესხებია იონ ქიოსელის (დაახლ. ძვ. წ. 490-422 წწ.) მოგონებებიდან და ეხება თემისტოკლეს, რომელსაც თავისი დროის შესაფერისი სრული განათლება არ მიუღია, მაგრამ გამოჩენილი პოლიტიკური მოღვაწე კი გახდა.

სტრ. 1019. ევრიკლესეული მისნობა – ევრიკლე ათენში ცნობილი წინასწარმეტყველი და «მუცლით მეზღაპრე» იყო.

სტრ. 1030. *თავს დავაცხერი უდიდეს ხალხს...* – არისტოფანე გვახსენებს თავის გამოსვლებს კლეონის წინააღმდეგ ადრეულ კომედიებში – «ბაბილონელებსა» და «მხედრებში».

სტრ. 1035. ლამია – საშინელი კაციჭამია ურჩხული.

სტრ. 1038. *...შარშან მე თავს დავეციო ციებასაც და ცხელებასაცო* – იგულისხმება კომედია «ღრუბლები».

სტრ. 1042. პოლიმარქოზი – ათენელთა არქონტების კოლეგიის წევრი, ერთ-ერთი უმაღლესი თანამდებობის პირი. მის კომპეტენციაში შედიოდა კერძო დავათა გარჩევა.

სტრ. 1078-1088. იგულისხმება ბერძენ-სპარსელთა ომის მოვლენები. ძვ. წ. 480 წ. ქსერქსეს ლაშქარმა აიღო და გადაწვა ათენი. ბერძნებმა კი გამარჯვებას მიაღწიეს კუნძულ სალამინთან საზღვაო ბრძოლაში.

სტრ. 1100. *გადასახადს ჩვენ გვიხდიან* – იგულისხმება გადასახადი მოკავშირე ქალაქებისაგან.

სტრ. 1108. არქონტი – უმაღლესი ადმინისტრაციული თანამდებობის პირთა კოლეგიის წევრი; აქ იგულისხმება პირველი არქონტი, რომელსაც სახელმწიფო მნიშვნელობის სასამართლო საქმეები ებარა.

ბუდეს ვიქმნით თერთმეტთან... – თერთმეტკაციანი კოლეგია ზედამხედველობდა საპატიმროებს და აკონტროლებდა პატიმართა მდგომარეობას; ამავე კოლეგიას სასამართლოში შეჰქონდა საქმეები სამოქალაქო უფლებების უკანონო გამოყენების შესახებ.

სტრ. 1109. ოდეონი – მუსიკალური წარმოდგენებისთვის განკუთვნილი შენობა, რომელიც აკროპოლისის სამხრეთ-აღმოსავლეთ ფერდობზე ააშენა პერიკლემ.

სტრ. 1124. ბორეასი – ჩრდილოეთის ქარი.

სტრ. 1137. პერსისი ანუ კავნაკესი – თბილი ტანსაცმელი.

სტრ. 1138. კიმეტიდე – ერთ-ერთი ატიკური დემი.

სტრ. 1140. სარდე – სპარსეთის სამეფოს მდიდარი ქალაქი.

სტრ. 1142. მორიქე, როგორც ეტყობა, სპარსეთში ერთ-ერთ ელჩად ყოფილა.

სტრ. 1158. «ლაკონურები» – სპარტული ფეხსაცმელი.

სტრ. 1178. კარდოპიონი – უცნობი პირია.

სტრ. 1183. თეოგენე – უცნობი პირია.

სტრ. 1187-1189. თამაშობები – იგულისხმება წმინდა ელჩიონი, რომელიც ათენიდან საერთო-ბერძნულ დღესასწაულებზე მიემართებოდა. ფილოკლეონი კუნძულ პაროსზე ელჩად ვერ იქნებოდა, პოპლიტად უნდა ყოფილიყო, რისთვისაც დღიურ საგზაოს მიიღებდა.

სტრ. 1191 და შმდგ. ეფუდიონი და ასკონდა – ათლეტები, რომლებიც პანკრატიაში (ჭიდაობისა და კრივის ერთგვარი სინთეზი) გამოდიოდნენ.

სტრ. 1201. ერგასიონი – მიწათმოქმედის სახელი, სიტყვა-სიტყვით «მუყაითი მშრომელი».

სტრ. 1220. თეორე, ესქინე, ფანოსი – კლეონის მეგობრები.

სტრ. 1223. *...ვით ვერავინ დიაკრიელთაგან.* დიაკრია – მთიანი ოლქი ატიკაში; მისი მკვიდრნი სახელგანთქმულნი იყვნენ მთელს საბერძნეთში, როგორც საუკეთესო მომღერლები. კომედიოგრაფოსს პაროდირებული აქვს ათენელთა ჩვეულება ნადიმებზე სუფრულების, ე. წ. «სკოლიონების» მღერისა (თითოეული მეინახე თითო კუპლეტს მღეროდა).

სტრ. 1225. «*ჰარმოდოსი*» – ცნობილი სკოლიონი ტირანისმკვლელ ჰარმოდოსზე.

სტრ. 1232. *კაცო, რომელიც დიდს დაეძებ ძალაუფლებას...* – ძვ. წ. ³ საუკუნის დიდი ლირიკოსი პოეტის, ალკეოსის პაროდია.

სტრ. 1238. «*დმეტე უნდა გახსოვდეს ...*» – ცნობილი სუფრული სიმღერის დასაწყისი. საუბარია ლეგენდარულ მეფე ადმეტეზე, რომელმაც თავისი მეუღლის, ალკესტისის დაკრძალვის დღეს უმასპინძლა ჰერაკლეს და სტუმარს არაფრით შეამჩნევინა თავისი დიდი უბედურება.

სტრ. 1250. *ფილოკტემონი* – სქოლიასტის მიხედვით, ერთი გარყვნილი და ქეიფის მოყვარული კაცი ყოფილა.

სტრ. 1259. *...მოუყვები რამეს სასაცილოს, რამეს ეზოპედან, ანდა სიბარიტულს* – სიბარიტული იგავები ეზოპესეულისგან იმითაც განსხვავდებოდნენ, რომ მათში ადამიანები მოქმედებდნენ.

სტრ. 1268. *ამინია, სელოსის ძე* – კლეონის მომხრე.

სტრ. 1268. *კრობილოსის ნაშიერი* – ე. ი. დიაცისმაგვარი: კრობილოსი მაღალი ვარცხნილობაა, რომელიც მოდაში იყო ძველ დროში.

სტრ. 1269. *ანტიფონტი* – უცნობი პირი (არა სახელგანთქმული ორატორი ანტიფონტი).

სტრ. 1271. *ფარსალოსი* – ქალაქი თესალიაში; ამინია აქ გაიგზავნა მოსახლეობის ათენელთა მხარეზე გადმოსაბირებლად.

სტრ. 1285. *უკან დამახვინა...* – იგულისხმება სასამართლო პროცესი, რომელიც არისტოფანეს წინააღმდეგ აღძრა კლეონმა «ბაბილონელების» დადგმის შემდეგ.

სტრ. 1302. *ფრინიქე* – თავაშვებულობით ცნობილი მსახიობი და მოცეკვავე.

სტრ. 1313. *სთენელე* – უნიჭო ტრაგიკოსი პოეტი.

სტრ. 1363. *როგორც მათამაშა ჩემს ზიარებადღე...* – თავის «ზიარებას» ნადიმებისადმი ფილოკლეონი სახუმაროდ ადარებს ნამდვილ ზიარებას მისტერიაში.

სტრ. 1397. *მირტია* – ვაჭარი ქალის სახელია.

სტრ. 1410. *ლასე* – ცნობილი ლირიკოსი პოეტი (ძვ. წ. ³-¹ სს.).

სტრ. 1414. *ინო* – ევრიპიდეს ერთ-ერთი ტრაგედიის პერსონაჟი. გონდაკარგული ათამანტისაგან თავის დახსნის მიზნით კლდიდან ზღვაში გადახტა.

სტრ. 1479. *თესპისი* – პირველი ათენელი ტრაგიკოსი პოეტი, რომლის მოღვაწეობა ივარაუდება ძვ. წ. ³ საუკუნის დასასრულისათვის.

სტრ. 1501. *კარკინე* – ბერძნულად ეს სახელი «კიბორჩხალას» ნიშნავს; აქედან მოდის კალამბურთა მთელი წყება, რაზეც აგებულია კომედიის ფინალი.